

اؤزبېک تیلی

ایکینچی صنف درسلیک کتابی

سرود ملی

دا وطن افغانستان دی	دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې	هر بچی یې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی	د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو	د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي	پامیریان، نورستانیان
براهوي دي، قزلباش دي	هم ایماق، هم پشه پان
دا هېواد به تل ځلېږي	لکه لمر پر شنه آسمان
په سینه کې د آسیا به	لکه زړه وي جاویدان
نوم د حق مودی رهبر	وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اؤزبېک تیلی

ایکینچی صنف درسلیک کتابی

باسیلگن ییلی: ۱۳۹۹ هـ. ش.

کتاب مشخصاتی

مضمون: اۋزبېک تیلی درسلیک کتابی

مۆلقلر: تعلیمی نصاب اۋزبېک بۆلیمی درسلیک کتابلر مۆلقلری

تېكشירוوچیلر: تعلیمی نصاب اۋزبېک بۆلیمی درسلیک کتابلر مۆلقلری

صنف: ایکینچی

متن تیلی: اۋزبېکی

یوکسلتیرووچی: درسلیک کتابلر تألیفی و تعلیمی نصابی نینگ یوکسلتیریش عمومی ریاستی

ترقه‌تووچی: معارف وزیرلیگی عامه آگاه‌لیگی و روابط ریاستی

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

درسلیک کتابلر معارف وزیرلیگی گه تېگیشلی بۇلیب، بازارده آلدی - ساتدی گه اجازه بېریلمه‌یدی.

متخلفلر بیلن قانونی معامله بۇله‌دی.

معارف وزیری نینگ پیامی

اقراً باسم ربك

بیزگه حیات بغیشلهگن و اۇقىش و يازیش بویوک نعمتیگه اېگه قیلگن تینگری تعالی دن منتدارمیز و الله ﷻ تمانیدن بیرینچی قتله اۇقىش پیامی نازل بۇلگن اېنگ سۇنگی رسول حضرت محمد مصطفی ﷺ گه کۆپ درودلر بۇلسین.

۱۳۹۷نجی ییلی، معارف ییلی نامیگه مسمی بۇلگن لیگی برچه لرگه معلوم دیر. شونده ی بیزنینگ عزیز مملکتی میزده تعلیم و تربیه تیزی می نینگ آیریم بۇلیم لریده اساسی اؤزگیش لر کبلیشی ممکن. اۇقیتوویچی، اۇقوویچی، کتاب، مکتب، اداره و اته-آنهلر کپنگش اداره لر، افغانستان معارف تیزی می نینگ اساسی و آلتی لیک عنصرلریدن حسابلنهدی و بولر مملکت تعلیم و تربیه سینى رواجلنتیش ریشه مهم رول اؤینه دیدی. بونده ی بیر مهم پیتده، افغانستان معارفی نینگ بویوک عایله سی و باشچیسی، مملکت تعلیم و تربیه سی نینگ زمانوی تیزی مینی رواجلنتیریشده اساسی اؤزگیشلر یرتیش اوچون قرار قبول قیلگن.

شو اوچون، تعلیمی نصابنى اصلاح و رواجلنتیریش، معارف وزیرلیگی نینگ مهم بیرینچی درجه ده گی ایشلریدن سنه له دی. درسلیک کتابلر کیفیتى، محتواسى و اولرنی مکتبلر، مدرسلر و باشقه دولتى و شخصی تعلیمی اداره لرده ترقه تیش جریانی تۇغریسیده اعتبار قره تیش معارف وزیرلیگی نینگ دستورلریده بیرینچی اؤرینده دیر. بیزنینگ درسلیک کتابلریمز کیفیتلى بۇلمه گن صورتده، مملکتده تعلیمی پایدار هدفلرگه اېریشه آلمه ییمیز.

یوقاریده گی ذکر بۇلگن هدفلر و بیر مهم تعلیمی تیزی مگه اېریشیش اوچون، مملکت بۇیچه برچه اۇقیتوویچیلردن، اولرنی کبله جک نسل نینگ تربیه لووچیلری صفتیده، التماس قیله میز که اولر اوشبو کتاب و محتواسینی عزیز باله لرگه اؤرگه تیش جریانیده هر قنده ی سعى و حرکت لریدن باش تارتمه سین لر و دینی، ملی و انتقاد فکرلى بۇلگن فعال و آگاه نسلنى تربیه لاش اوچون کوشش قیلسین لر. اۇقیتوویچیلر، هرکون ینگى تعهد و مسؤولیت پذیرلیکدن تشقرى، عزیز اۇقوویچیلر نینگ یقین کبله جکده افغانستان نینگ ثمره لی، متمدن و معمار خلقی صفتیده رواجلنیشی نی نیت قیلیب، درس بېریشنى باشلە سین لر.

عزیز اۇقوویچیلردن، اولرنی مملکت نینگ کبله جک اېنگ ارزشلى سرمایه سی صفتیده، ایسته یمن که اولر فرصتنی قۇلدن بېرمه ی، اۇقیتوویچیلر نینگ درسیدن ادب و احترام کمالی بیلن علم اؤرگه نیب، اولرنینگ بیلیمیدن تۇغرى شکله فایده لنسین لر.

آخرده، مملکت برچه تعلیمی ایش بیلرمانلری، تعلیم و تربیت دانشمندلری و اوشبو درسلیک کتابنى تیارلش و ایدیت قیلیش اوچون جدی سعى و حرکت قیلگن تعلیمی نصاب بۇلیمیده گی فنى همکارلردن منتداریچلیک بیلدی ریب، اولرگه تینگری تعالی دن بو مقدس و انسان ساز یۇلده موفقیت لیک ایسته یمن.

بیر معیارى و رواجلنگن معارف تیزی می گه اېریشیش و آزاد خلقلى آباد، آگاه و مرفه افغانستان آرزوسى بیلن.

دکتور محمد میرویس بلخی

معارف وزیری

عنوانلر فھرستی

سان:	عنوانلر:	وقت:	بیت:
۱-	ایکینچی صنفگه خوش کھلیب سیز!	بیر درسلیک ساعت	(۱)
۲-	الفبا حرفلری.	ایکی درسلیک ساعت	(۳)
۳-	مکتب قاعدهلری.	ایکی درسلیک ساعت	(۶)
۴-	مکتب وصفیده.	بیر درسلیک ساعت	(۸)
۵-	درس اسبابلری.	بیر درسلیک ساعت	(۱۰)
۶-	کتاب.	بیر درسلیک ساعت	(۱۲)
۷-	اوقیتووچی.	ایکی درسلیک ساعت	(۱۴)
۸-	یخشی اوقووچی.	ایکی درسلیک ساعت	(۱۶)
۹-	یاردملشیش.	بیر درسلیک ساعت	(۱۹)
۱۰-	قوشلر.	بیر درسلیک ساعت	(۲۱)
۱۱-	گپ بېلگیلری.	ایکی درسلیک ساعت	(۲۳)
۱۲-	ایکی خۇراز.	بیر درسلیک ساعت	(۲۵)
۱۳-	مېوهلر.	ایکی درسلیک ساعت	(۲۷)
۱۴-	اوزوم باغیگه کیرگن تولکی.	بیر درسلیک ساعت	(۳۰)
۱۵-	اونلی تاووشلرنی کۇرستووچی حرفلر.	ایکی درسلیک ساعت	(۳۲)
۱۶-	کؤکتلر.	بیر درسلیک ساعت	(۳۴)
۱۷-	اسملاق.	بیر درسلیک ساعت	(۳۶)
۱۸-	حیوانلر.	ایکی درسلیک ساعت	(۳۹)
۱۹-	قۇی.	بیر درسلیک ساعت	(۴۱)
۲۰-	اونداش تاووشلرنی کۇرستووچی حرفلر.	ایکی درسلیک ساعت	(۴۳)
۲۱-	عایله.	بیر درسلیک ساعت	(۴۵)
۲۲-	آنه.	بیر درسلیک ساعت	(۴۷)
۲۳-	آته و آنه.	بیر درسلیک ساعت	(۴۹)
۲۴-	آتهلر سۇزی.	ایکی درسلیک ساعت	(۵۱)
۲۵-	سۇز، گپ، متن.	ایکی درسلیک ساعت	(۵۳)
۲۶-	تاووق.	ایکی درسلیک ساعت	(۵۶)

۲۷-	گپ بېلگى لرى. ايگى درسلىك ساعت (۵۹)
۲۸-	لطيفه. بىر درسلىك ساعت (۶۲)
۲۹-	فايدهلى ايشلر. بىر درسلىك ساعت (۶۴)
۳۰-	نچار. بىر درسلىك ساعت (۶۷)
۳۱-	كسل كۇرىش. بىر درسلىك ساعت (۶۹)
۳۲-	يخشى اۋيين. ايگى درسلىك ساعت (۷۱)
۳۳-	سۇقىر بىلن چۇلاق. بىر درسلىك ساعت (۷۴)
۳۴-	وفاسىز دۇست. بىر درسلىك ساعت (۷۶)
۳۵-	نفاق نىنگ ضررلىرى. ايگى درسلىك ساعت (۷۹)
۳۶-	تېش لرنى اسرهش. ايگى درسلىك ساعت (۸۲)
۳۷-	حكايه. بىر درسلىك ساعت (۸۵)
۳۸-	آتلىرىنىڭ بىرلىك و كۈپلىك شىكللىرى. ايگى درسلىك ساعت (۸۸)
۳۹-	يخشى بالەلر. ايگى درسلىك ساعت (۹۰)
۴۰-	اۋلەكمىز. ايگى درسلىك ساعت (۹۳)
۴۱-	كولگولى حكايه. بىر درسلىك ساعت (۹۶)
۴۲-	سۇزلىش ادابى. ايگى درسلىك ساعت (۹۹)
۴۳-	رخىصت خطى. بىر درسلىك ساعت (۱۰۲)
۴۴-	امان الله نىنگ آتەسىگە. ايگى درسلىك ساعت (۱۰۵)
۴۵-	خط يازىش فايدەللىرى. ايگى درسلىك ساعت (۱۰۷)
۴۶-	تۇران نىنگ تاووغى. ايگى درسلىك ساعت (۱۱۰)
۴۷-	عقللى باغبان. ايگى درسلىك ساعت (۱۱۳)
۴۸-	يلغانچى چوپان. ايگى درسلىك ساعت (۱۱۶)
۴۹-	حضرت محمد ﷺ. ايگى درسلىك ساعت (۱۱۹)
۵۰-	يخشى ىشش. ايگى درسلىك ساعت (۱۲۲)
۵۱-	تۇرت فصل. ايگى درسلىك ساعت (۱۲۵)
۵۲-	معارف ترانهسى. بىر درسلىك ساعت (۱۲۷)
۵۳-	لغتلىر. (۱۲۸)

بسم الله الرحمن الرحيم

بیرینچی درس

هدف: بسم الله الرحمن الرحيم نى اؤرگنىش و تۇغرى تلفظ قىلىش.

۱- كتاب لرینگیز نینگ بیرینچی بیتی نيمه بیلن باشلنگن؟

۲- بیر ایشنى باشله گنده نيمه دېسیز؟

۳- اَعوذ بالله دن کپن نيمه ایتيله دی؟

ایگینچی صنف گه خوش کېلیب سیز!

ایگینچی صنف نینگ بیرینچی درس کونی اېدی.

اؤقووچیلر صنف گه کېلیب، بیر-بیرلری بیلن سلام لشیب،

هر بیرى بیر میز و چوکی گه اؤلتیردیله. شو چاغده اؤقیتووچی

صنف گه کېلیب، برچه اؤقووچیلر بیلن سؤره شدی.

اوندن سۇنگ ايتدى: عزيز اۇقوچيلر! كتاب لرينگيزنىڭ
بىرىنچى درسى "بسم الله الرحمن الرحيم" دىر. ھربىر ايشنى
باشلەگندە، بسم الله الرحمن الرحيم دېي، الله ﷻ ياردىمىنى
تېلىش، اېسلىرىڭىزدە بۇلىسۇن.

حرمتلى اۇقۇتۇچى!

- ۱- بسم الله الرحمن الرحيم نى تخته گە يازىپ، اۇقوچيلر گە تۇغرى
تلفظى و معناسىنى توشۇتۇپ بېرىڭ.
- ۲- اۇقوچيلرىڭ سۇيەسىگە يەرەشە، بسم الله الرحمن الرحيم
بارەسىدە معلومات بېرىڭ.

عزيز اۇقوچيلر!

- ۱- الفبا حرفلىرىدىن آلتىتە حرفنى يازىڭ.
- ۲- قويدەگى ايكى سۇزنىڭ حرفلىرىنى آيرى- آيرى دىتۇرلۇڭىز گە
يازىڭ:
اسرەنگ، اسلام.
سېنىش:
اۇقوچيلر، "بسم الله الرحمن الرحيم" نى توزۇك تلفظ قىلىپ، معناسىنى
بېلىپ دىلۇمى؟
اۇقوچيلر، صنف آدابىنى بېلىپ دىلۇمى؟
اوى تاپشۇرىغى:
قويدەگى گپنى دىتۇرلۇڭىز گە يازىڭ:
تۇرەخان ايكىنچى صنفدە اۇقىيدۇ.

ایگینچی درس

هدف: الفبا حرفلری آتلیرنی بیلیش، تاووشلرینی انیقلش و هر بیر حرفنی ایری - ایری یازیش، اؤقیش و یادلش.

- ۱- خط نیمه دیر و قیسی حرفلردن توزیلهدی؟
- ۲- حرف، سؤز و گپ باره سیده سؤزله ی آله سیزمی؟

الفبا حرفلری

اؤتگن ییلی الفبا حرفلرینی اؤقیدیک، یازدیک و تاووشلرینی بیلیدیک. الفبا حرفلریدن سؤز، سؤزلردن گپ توزیلهدی.

الفبا حرفلى قويدىلىر دىر:

أ - ا - ب - پ - ت - ث - ج - چ - ح - خ - د - ذ - ر - ز - ژ
- س - ش - ص - ض - ط - ظ - ع - غ - ف - ق - ك - گ
- ل - م - ن - و - ؤ - ه (ه) - ء - ى - ي .

الفبا حرفلى

بىز اوقوچى بالەمىز درس گە قولاق سالەمىز
ھەركون مەكتەپكەمىز يەكشەنبە كۈنىمىز
الفبا ھەرپلىرىنى كۆپ يازىپ، كۆپ اوقۇيمىز
ھەرپلەردىن سۆز يەتەيمىز سۆزلەردىن گەپ تۇقۇيمىز
ھەرپلەرنىڭ سانى كۆپ دىر اولەرنى اۋرگانەمىز
بىز سۈيەلى بۇلەمىز ئەھەل قىلەنەمىز

* * *

حرمتلى اۇقتووچى!

۱- اۇقووچىلرگە الفبا حرفلرىنى بېلىش ضرورلىگىنى توشونتىرىپ، ھەر بىر حرفنى تاووشى بىلن ادا قىلىپ، اولرنىڭ يازىلىشى و ھجاسىنى بىلدىرىنگ.

۲- اۇقووچىلرنى اۋز اتلرىنى يازىشگە قىزىقتىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- نوبت بىلن ايگى - ايگى اۇقووچى تختهگە بارىپ، بېرىسى الفبا حرفلرى تاووشىنى چىقەرىپ، يەنە بېرى حرفلر تاووشىنى انىقلىپ، تختهگە يازسىن.
- ۲- الفبا حرفلرىنى ترتيب بىلن دفتلرلىنگىزگە يازىنگ!
- ۳- اوچتە، اوچ حرفلىك سۈزنى ھەر بىر اۇقووچى تختهگە يازسىن.

سىنش:

- ۱- اۇقووچىلر، الفبا حرفلرى تاووشىنى انىقلىپ، ھەر بېرىنى آىرى- آىرى اۇقىپ، دفتلرلىگە يازە آلەدىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلر، الفبا حرفلرىدن سۈز توزە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

قويىدەگى حرفلردن ايگىتە سۈز توزىنگ:

ا، ە، ن، ج، ت.

اوپچىنچى درس

ھدف: پاڪلىك، پابندلىك و درس اسباب لىرىنى آلىب آلىدىن راق مكتب گه بارىش.

- ۱- قويدىگى رسم لىرىدە نىمە لىرىنى كۆرەسىز؟
- ۲- تىش لىرىنى نىمە اوچون يووھمىز؟ بو تۇغرىدە معلومات بېرە آلهسىزىمى.

مكتب قاعده لىرى

احمد، داود نىنگ قرىنداشى دىر. احمد هر كونى اپر تەلب وقتلى اويقودن تورەدى. قۇل - يوزىنى يوويىب، تىش لىرىنى بۇرس لىدى. چايىنى ايچگندىن سۇنگ، كيىم لىرىنى كيىب، تبراغىنى آلىب، مكتب گه جۇنەيدى. درس وقتىدە، صنف گه حاضر بۇلەدى.

داود، قوياش چىققىن دن سۇنگ اويقودن توريىب، يوز- قۇلىنى يوومەى، چايىنى ايچمەى، مكتب تامانگه چاپەدى. او، صنف گه يىتگندىن سۇنگ، اۇزبېك تىلى كىتابىنى آلىب كېلمەگن و حاضرى كىتابىدە هم غىر حاضر

بۇلگىنىنى بېلىپ قالەدى. شونىڭ ئۈچۈن، ئاممىدايم درس لىرىدە كامىياب دىر
و داود درس لىرىنى يىخشى بىلمەيدى.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- اۇزىنگىزنى اۇقووچىلرگە تانىتىنگ.
- ۲- پاكلىك يىخشىلىگىنى اۇقووچىلرگە توشونتىرىنگ.
- ۳- مکتبگە پابندلىك و درس اسبابلىرى بىلن بارىش فايدهلىرى
بارەسىدە اۇقووچىلرگە سۇزلىنگ.
- ۴- درس متنىنىڭ يىنگى سۇزلىرىنى تختهگە يازىپ، اۇقووچىلرگە
اۋرگىتىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- نوبت بىلن اۋرىن لىرىنگىزدن توريپ، اۋزلىرىنگىزنى صنفداش لىرىنگىزگە
تانييتىرىنگ.
- ۲- درس متنىدن يىنگى سۇزلىرىنى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.
- ۳- قويىدەگى ھر بىر سۇز بىلن گپ تويىنگ:
كىيم، اويقو، ببت، درس.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، پاكلىك و وقتگە پابندلىك فايدهلىرى بارەسىدە سۇزلهى
آلهدىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلر، يىنگى سۇزلىرى بىلن گپ توزه آلهدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

درس متنىنى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ.

تۇرتىنچى درس

ھەدەف: شەر مەناسىنى بېلىش، مەكتەب اسبابلىرىدىن فايەدەلىنىش و مەكتەب گە

علاقە تاپىش.

- ۱- خوشلىك بىلەن مەكتەب گە كېلىش فايەدەلىرى بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزمى؟
- ۲- اۇقتووچىلارنى حرمت اېتىش بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزمى؟
- ۳- نەزىرنىڭ كەتاب، دفتەر و قەلمىنى آلەمەي، مەكتەب گە بارگەنى بارەسىدە نېمە دېيە آلەسىز؟

مەكتەب و صفىدە

احمد قولاق سال مېنگە	مېن نېمە دېيىمەن سېنگە
كېل مەكتەب گە بارەيلىك	اۇقىشنى اۋرگەنەيلىك
ھەر اېرتە كۆپ قووانىب	قەلم، كاغەزنى آلىب
مەكتەب سارى جۈنەيلىك	بارىب بېرە آلەيلىك

اۋقىش اولوغ نىمەت دىر اوندن ھەمە راحت دىر
اۋقىشنى بىلمەگنلر ابرور ھمىشە ابتر
آرام جان مکتب دىر كۈپ يىخشى جاي مکتب دىر
داكتر عبدالسلام آثم

حرمتلى اۋقیتووچى!

- ۱- اۋقووچىلرنى تۈپلەپ، مکتب وصفیدە آیتیلگن شعرنى اولرگە اۋقیتتیرىنگ.
- ۲- شعر و نثر نىنگ فرقلىرىنى اۋقووچىلر سويەسىگە يرهشە بىلدیرىنگ.
- ۳- شعر نىنگى يىنگى سۆزلىرىنى تخته گە يازىپ، اۋقووچىلرگە بىلدیرىنگ.

عزيز اۋقووچىلر:

- ۱- قويدەگى مصرعنى اۋقىنگ و سۆزلىرىنى ايرى- ايرى دفترلرىنگىزگە يازىنگ:
كېل مکتبگە بارەيلىك اۋقىشنى اۋرگنەيلىك
- ۲- قويدەگى ھر بىر سۆز بىلن گپ تۈزىنگ:
مکتب، ابرتە، قلم.
- ۳- اۋزبېك تىلى الفباسىدن تۈرتتە حرفنى تخته گە يازىنگ.

سىنش:

- ۱- اۋقووچىلر درس متنىنى اۋقىپ، يازە آلەدىلرمى؟
- ۲- درس متنى دەگى يىنگى سۆزلر بىلن گپ تۈزە آلەدىلرمى؟
- ۳- شعر بىلن نثرنى اجرەتە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشیریغى:

- قويدەگى بیتلرنى دفترلرىنگىزگە يازىنگ.
- مکتب سارى جۈنەيلىك بارىپ بېرە آلەيلىك
اۋقىش اولوغ نىمەت دىر اوندن ھەمە راحت دىر

بېشینچی درس

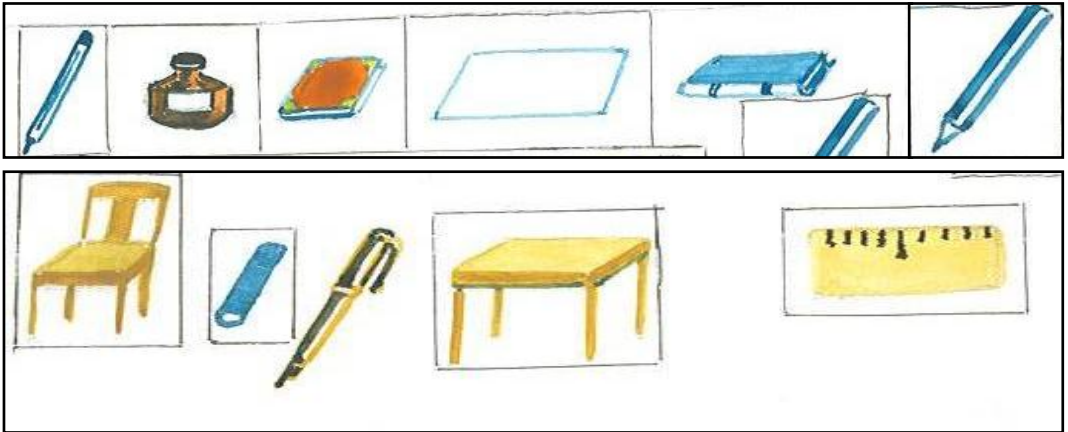
هدف: درس اسبابلری آتلیرنی بیلش و اولرنی پاک اسرهش و یخشی

ایشله تیش.

۱- درس اسبابلری آتلیرنی بیله سیزمی؟

۲- خط کش و پنسل دن نیمه ایش آله میز؟

۳- درس اسبابلری بؤلسمه، درسینگیزنی یخشی اؤرگنه آله سیزمی؟

درس اسبابلری

درس نی یخشی اؤرگنیش اوچون، درس اسبابلری کپره ک دیر.

درس اسبابلری قوییده گی نرسه لردن عبارت:

کتاب، قلم، دفتر، پنسل، خط کش، تخته، دوات، تباشیر،

چؤت، چوکی، میز، و باشقه نرسه لر.

درس اسبابلرینی پاک اسره ب، اولردن یخشی فایده لنینشیمیز

کپره ک.

بابر، کؤپ یخشی باله. او، درس اسبابلرینی دایم پاک

اسره ب، ییل آخریده کتابینی مکتب اداره سیگه تاپشیره دی.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- رسم بارەسىدە اۇقووچىلارنىڭ توشونچە (فكر) لرىنى سۈرەنگ.
- ۲- يىڭى سۆزلرنى تخته گە يازىپ، اۇقووچىلار گە بىلدىرىڭ.
- ۳- درس اسبابلرىنى پاك اسرەشنى اۇقووچىلار گە توشونتىرىڭ.

عزيز اۇقووچىلار!

- ۱- درس اسبابلرى اۆلرىنى آىرى- آىرى تخته گە يازىڭ.
- ۲- قويدەگى سۆزلرنىڭ ھەر يىرى سى بىلن بىر جملە تۈزىڭ:
قلم، دفتر، خط کش، کتاب، پىنسل.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلار، درس مەتنىنى اۇقىپ، يازە آلەدىلرمى؟
- ۲- درس مەتنىنىڭ يىڭى سۆزلرىنى اۋرگەنىبدىلرمى؟

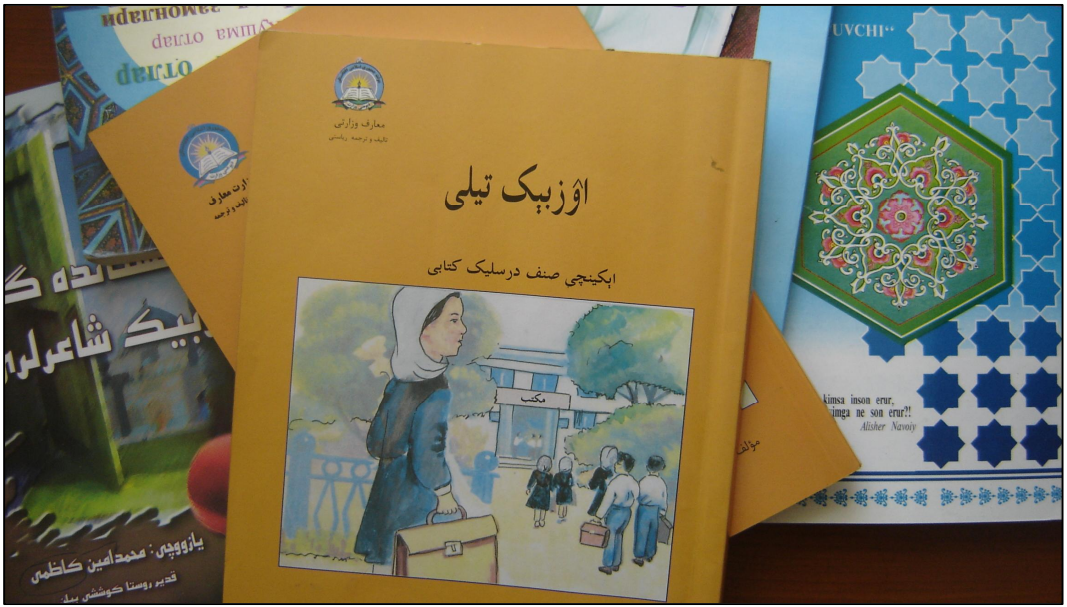
اوى تاپشىرىغى:

- ۱- درس اسبابلرىدىن نېچىتەسىنى دفترلرىڭىزگە يازىپ كېلىڭ.

آلتینچی درس

هدف: کتاب باره سیده معلومات تاپیش، اوندن فایده لیش و کتابنی
یخشی اسرهش یؤل لرینی اؤرگیش.

- ۱- اوی لرینگیزده کتاب بارمی؟ اگر بار بؤلسه، آتلی نی آیته آله سیزمی؟
- ۲- ایکینجی صنف ده نیچه کتاب اؤقیله دی؟ آتلی نی آیته آله سیزمی؟
- ۳- ایکینجی صنف درسلیک کتابی نیچه بیتدن عبارت؟

کتاب

اؤزبیک تیلی ایکینجی صنف درسلیک کتابی کؤپ گؤزهل
دیر. اوندە، باغ و تاغلر، دشت و دله لر، گل و بلبل لرنینگ
رسم لری بار. کتاب ده یخشی شعرلر هم بار. شعرلر اؤلکه،
مکتب، آتە- آنه وصفیگه یازیلگن دیر. مین کتابنی کؤپ
یخشی کؤره من، اونی پؤش قیلیب، پاک اسره یمن.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- كتابنى پۇش قىلىشنى عملى صورتدە اۇقووچىلرگە بىلدىرىنگ.
- ۲- كتابدن فايدهلىنىش يۇللىرىنى اۇقووچىلرگە توشونتىرىنگ.
- ۳- حرفلر، سۇزلر و جملەلرنى اۇقووچىلرگە ايرى- ايرى كۇرسەتىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- ھر بىرىنگىز اۋز كىتابلىرىنگىزنى عملى صورتدە پۇش قىلىنگ.
- ۲- اۇقتووچى كۇرستگىن سۇزلر و جملەلرنى اۋز دىفترلىرىنگىزگە يازىنگ.
- ۳- قويدەگى ھر بىر سۇزگە گپ (جملە) توزىنگ:
كىتاب، مەكتەپ، باغ، تاغ.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، عملى صورتدە اۋز كىتابلىرىنى پۇش قىلە آلەدىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلر، درس مەنىدىن سۇزلر بىلەن گپلرنى بىر- بىرىدىن اجرەتە آلەدىلرمى؟
- ۳- اۇقووچىلر، درس مەنىنى اۋقىپ، يازە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشیریغى:

قويدەگى گپلرنى كىتابچەلرىنگىزگە يازىنگ:
مېنىنگ كىتابىمدە يىخشى سۇزلر و گپلر يازىلگن. مېن كىتابىمنى يىخشى كۇرەمن.

يېتىنچى درس

ھەدەف: قىزىقىش بىلەن درس گە قولاق سالىش، استادلارنى ھەرمت اېتىش و

اۋقېتوۋچى بېرگەن بويروق لارنى بىجىرىش.

۱- اۋقېتوۋچى بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزىمى؟

۲- اۋقېتوۋچى نىنگ سۆزلەرگە يىخشى قولاق سالىمس لىك ھىررلرى بارەسىدە

سۆزلەي آلەسىزىمى؟

۳- اۋقېتوۋچىنىڭىز ھىفدە نىمە ايش قىلەدى؟ سىز اونىڭ ايشلرى بارەسىدە

سۆزلەي آلەسىزىمى؟

اۋقېتوۋچى

اۋقېتوۋچىمىز، كۆپ ھىتەكش و مېرەبان كىشى دىر.

اۋقېتوۋچىمىز، ھىف گە كېلگەن دە اۋرنىمىزدن تورىب، سلام بېرەمىز.

اولر، سلامىمىز گە ھواب بېرىب، ھالىمىزنى سۆرەيدىلر. اوندن

سۆنگ، كىتابلرىنىڭىزدن يىنگى درسنى تاپىڭ دېب، بويورەدىلر.

بىز كىتابىمىزنى اچىپ، يىڭى درسنى تاپەمىز، اۋقۇتوۋچىمىز بېرگىن
يىڭى درسگە قىزىقىش بىلەن قۇشۇلىپ، يىڭى نەرسەلەرنى
اۋرگەنەمىز. بىز اۋقۇتوۋچىمىزنى اۋقۇتوۋچىمىز كۈرەمىز.

* * *

حرمتلى اۋقۇتوۋچى!

- ۱- اۋقۇتوۋچىلەرگە اۋىدە، سەندە، مەكتەپدە و ىشش جايلىرىدە ىخشى ىشش
يۇللىرىنى توشۇنتىرىڭ.
- ۲- اۋقۇتوۋچىگە حرمت اېتىشنى بىلدىرىڭ.
- ۳- اۋقۇتوۋچىنىڭ سۆزلىرىگە قولاق سالىش فايدەلىرىنى توشۇنتىرىڭ.

عزيز اۋقۇتوۋچىلەر!

- ۱- قۇيىدەگى گەپلەردەگى بۇش يېرلەرنى كېرەكلى سۆزلەر بىلەن تۇلدىرىڭ:
- ۲- اۋقۇتوۋچىمىز اۋرنىمىزدىن تۇرىپ، سەلام بېرەمىز.
بىز كۆپ قىزىقىش بىلەن لىرىنى اۋرگەنەمىز.
- اۋقۇتوۋچىلەر گروپ-گروپ بۇلىپ، اۋقۇتوۋچى بارەسىدە سەھىت قىلىشىنلار.

سىنىش:

- ۱- اۋقۇتوۋچىلەر، سەنفا اءادى و اۋقۇتوۋچىنى حرمت قىلىشنى بىلىپ دىلەرمى؟
- ۲- اۋقۇتوۋچىلەر، درس مەتنىنى اۋقۇپ، يازە اۋدەلەرمى؟
- ۳- اۋقۇتوۋچىلەر، درس مەتنىدىن يىڭى سۆزلەرنى اۋرگەنىپ دىلەرمى؟

اۋى تاپشۇرىغى:

قۇيىدەگى سۆزلەرنى دىقەتلىرىڭىزگە يازىڭ:
اۋقۇتوۋچىمىز كۆپ مەربەن دىر. اۋقۇتوۋچىمىز سەنفاگە كېلگەن پەتدە اۋرنىمىزدىن
تۇرىپ، سەلام بېرەمىز.

سگیزینچی درس

ھدف: یخشی اۇقووچی نینگ صفت لرینى بیلیش، درس متنینى اۇقیش و یازیش.

۱- یخشی اۇقووچی دېب، کیم نى آیتەدیلر؟

۲- یۇل لریانیده و مکتب چمنی ده اېکیلگن نهال لرنى سیندیرمه یدىگن اۇقووچی باره سیده سۇزله ی آله سیزمى؟

۳- هرکیم اېرتەلب اویقودن تورگنده، نیمه قیلیشى کبره ک؟

یخشی اۇقووچی

یولدوز، اېرتەلب اویقودن تورگندن سۇنگ، یوز-قۇلىنى یوویب،
تیش لرىنى کریم بیلن برس لیدى، چای ایچیب، نان یېگندن
سۇنگ، اوی تاپشیریغى نى بجریب مکتب تامانگه جۇنه یدى.

او، مکتب زنگی اوریلمه‌ی، اؤز صنفیگه کیره‌دی. صنفداشلری بیلن سلام‌لشیب، ساغ و سلامت‌لیکلرینی سؤره‌گندن سؤنگ، کتابی‌نی آلیب، آلدینگی درسی‌نی اؤقیپدی و بجریلمه‌گن ایشلرینی بجره‌دی. بیلگن نرسه‌لرینی باشقه صنفداش‌لریگه آیتیب بیره‌دی و اولرنینگ بیلگن و آیتگن‌لری‌نی ایشیتیب، بیلمه‌گن نرسه‌لری‌نی اؤز دفتر‌یگه یازه‌دی. او، اؤقیتووچی‌نینگ سؤزلریگه قولاق سالیب، اؤرگنه‌دی. دفتر‌یگه یازگن نرسه‌لرینی اؤقیتووچی‌نین سیدن سؤره‌یدی.

یولدوز، مکتب‌دن رخصت بؤلگچ صنفداشلری بیلن خیرلشیب، یؤل بؤیی‌ده هېچکیم‌گه آزار یېتکیزمه‌ی و نه‌هال‌لرنی سیندیرمه‌ی، اوی‌ی‌گه قیته‌دی.

* * *

حرمتلى اۇقۇتۇوچى!

- ۱- ھەر بىر اۇقۇوچىنى صنف قرشى سىدە تۇختە تىب، اۋزى بارەسىدە سۆزلىشىنى بويۇرىنگ.
- ۲- درس متنى دن يىنگى سۆزلىرىنى تۇختە گە يازىب، اۇقۇوچىلر گە بىلدىرىنگ.
- ۳- يوز- قۇلنى يويۇش و تىشلىرىنى بۇرسلىشنى عملى صورتدە اۇقۇوچىلر گە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقۇوچىلر!

- ۱- ھەر بىرىنگىز، يىخشى اۇقۇوچى بارەسىدە سۆزلىنگ.
- ۲- يوز- قۇللىرىنى يويۇش و تىشلىرىنى بۇرسلىشنى عملى صورتدە صنفدە بىرىنگ.
- ۳- تۇختە گە يازىلگن يىنگى سۆزلىرى بىلن گپ يا جملە تۈزىنگ.

سىنىش:

- ۱- اۇقۇوچىلر، يىخشى اۇقۇوچى بارەسىدە سۆزلەي آلەدىلرمى؟
- ۲- اۇقۇوچىلر، تىشلىرىنى يىخشى بىرسلىب، پاكلىي آلەدىلرمى؟
- ۳- اۇقۇوچىلر، يىنگى سۆزلىرى بىلن گپ تۈزە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

قويىدەگى سۆزلىرى بىلن گپ تۈزىنگ:
صنفداشلىرى، يىخشى، بۇرس، تىش، اۇقۇوچى.

تۇقىزىنچى درس

ھەدەف: ياردەم مەھۇمىنى بىلىش ۋە ئۇرۇنۇش ئوچۇن بىر-بىرى بىلەن ياردەملىشىش.

۱- ياردەم سۆزى نېچە ۋە قىسىى ھەرڧلەردىن تۈزىلگەن؟ ئولۇرنى سەنە، ھەرڧلەر ئاتىنى
آيتە آلهسىزىمى؟

۲- ياردەم دەپ، نىمەنى آيتە دىلەر؟ ياردەم بارەسىدە سۆزلەى آلهسىزىمى؟

۳- سىزىنىنگ آىگى قلمىنىگىز بار، سەفدائىنىگىزىنىنگ قلمى يۇق. اونىنگ
قىيىنچىلىگىنى ھەل قىلىش ئوچۇن نىمە اىش قىلەسىز؟

ياردەملىشىش

تېمۇر، بىز بىلەن سەفدائىش دىر. تېمۇر، ھەر كۈن درسلىرىنى
ئۇقىپ، اوى تاپشىرىغىنى بىجەردەى. شۈنىنگدېك، درس
اسبابلرىدن: كەتاب، قەلم، دفتەر، ئۇچىرگىچ (پەنسل پاك)، ھەتە كەش
ۋە باشقە كېرەكلى نەرسەلرى دائىم تېراغىدە مۇجۇد. تېمۇر مېن ۋە

باشقە صنفداشلىرىمىزنىڭ درسلىرىگە ياردەم بېرەدى. بىزھەم، صنف
و مەكتەپ ایشلىرىنى ياردەملىشىش يۇلى بىلەن بىرەمىز.

ھەرمەتلى اۇقىتۇوچى!

- ۱- ياردەملىشىش بارەسىدە اۇقۇوچىلەرگە سۇزلىڭ.
- ۲- اۇقۇوچىلەرگە ياردەملىشىش مەثاللىرىنى ايتىڭ.
- ۳- درس مەتنىدىن يىڭى سۇزلىرىنى تەختەگە يازىپ، اۇقۇوچىلەرگە بىلدۈرىڭ.

غەزىز اۇقۇوچىلەر!

- ۱- ھەر بىرىڭىز ياردەم بارەسىدە سۇزلىڭ.
- ۲- درس اسبابلىرىنىڭ اتمەللىرىنى كەتابچەلەرىڭىزگە يازىڭلار.
- ۳- يىڭى سۇزلىرى بىلەن گەپ تۈزىڭلار.

سەينىش:

- ۱- اۇقۇوچىلەر، درس مەتنىنى اۇقىپ، يازە اەلەدىلەرمى؟
- ۲- اۇقۇوچىلەر، ياردەم مەھەمىنى تۈشۈنىپ، ياردەملىشىش فەيدەلەرىنى بىلدۈرىلمى؟
- ۳- يىڭى سۇزلىرى بىلەن گەپ تۈزە اەلەدىلەرمى؟

اوى تاپشۇرىغى:

درس مەتنىدىن اۈچتە سۇزنى تەنلەپ، اولار بىلەن گەپ تۈزىڭ.

اۋىنىچى درس

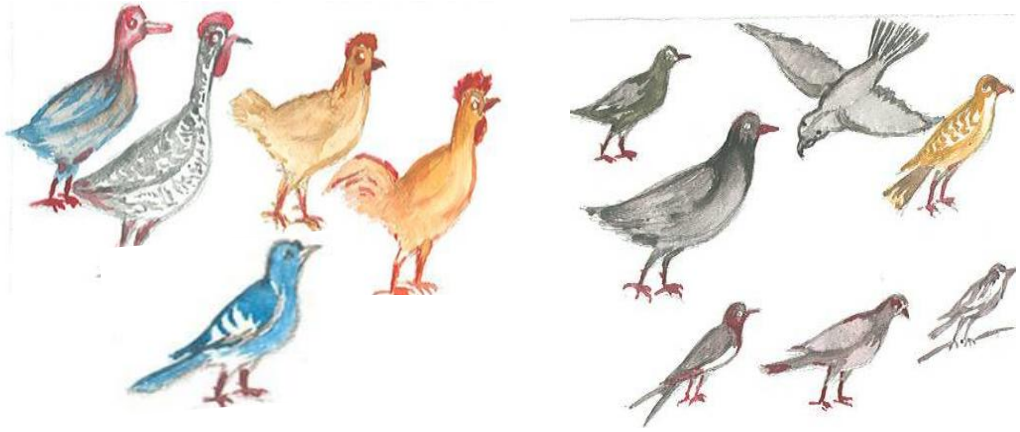
ھەدەف: قوشلار آتلىرى و فايدهلىرىنى بىلىش، اېل بۇلگن و ياوايى قوشلارنى

تانيب، اولارنىڭ آتلىرىنى اۋقىش و يازەآلىش.

۱- قوشلار بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزىمى؟

۲- قىسى قوشلارنىڭ يومورتقەسىنى يېسە بۇلەدى؟

* * *

قوشلار

قوشلار، اوچوۋچى حيوانلار دىر. بىزنىڭ اۈلكەمىزدە تورلى قوشلار؛ جملەدن: تاووق، فىلمىرغ، اۋردىك، كفتىر، بلبىل، چومچوق، قلدىرغاچ، موسىچە، سايرە، فاطمەقوش، تورنە، قرغە، الەشق-شق، كۈك قرغە، ككلىك، بۇدنە، قجىر، مينا، قىرغى(قىغىر)، طاووس و باشقە بار.

بىر خىل قوشلار: تاووق، فىلمىرغ، اۋردىك و كفتىر آدمىلەرگە اېل بۇلگن و يىنە بىر خىلى: بۇدنە، ككلىك، بلبىل، قرغە، بورگوت، قجىر، قرچىغەي و باشقەلر ياوايى قوشلار دىر. اولوسىمىز قوشلارنىڭ

گۆشتى، يومورتقهسى و پرلريدن فايدهلنەدىلەر. بىز، قوشلارنىڭ
اويەلىرىنى بوزمەيمىز و جۇجەلىرىنى اۋلدىرمەيمىز.

حرمتلى اۇقۇتۇچى!

- ۱- اېل بۇلگن و ياوايى قوشلار بارەسىدە سۆزلەنگ.
- ۲- درس مەتنىنىڭ يىڭى سۆزلىرىنى تەختەگە يازىپ، اۇقىش، يازىش و
تاووشلىرىنى اۇقۇتۇچىلەرگە توشۇنتىرىڭ.
- ۳- "سۇراق" بېلگىسىنى تەختەگە يازىپ، گپ ارقەلى اۇقۇتۇچىلەرگە
توشۇنتىرىڭ.

عزيز اۇقۇتۇچىلەر!

- ۱- اۋزىڭىز تانىگن قوشلار اۆىنى ايتىڭ.
- ۲- آدملىرىلار بىلەن اېل بۇلگن قوشلار اۆىنى ايتىڭ.
- ۳- درس مەتنىنىڭ يىڭى سۆزلىرىنى دىفترلىرىڭىزگە يازىڭ.
- ۴- قوشلاردىن فايدهلەش بارەسىدە سۆزلەڭ.

سىنىش:

- ۱- اۇقۇتۇچىلەر درس مەتنىنى اۇقىپ، يىڭى سۆزلىرىنى بىلىپ دىلەرمى؟
- ۲- آدملىرىلار بىلەن اېل بۇلگن و ياوايى قوشلارنىڭ اۆىنى ايتەلەدىلەرمى؟
- ۳- سۇراق بېلگىسىنى تانىپ، يازەلەدىلەرمى؟

اوى تاپشۇرىڭى:

بېشتە قوشنىڭ اۆىنى دىفترلىرىڭىزگە يازىڭ.

اۋن بىرىنچى درس

ھەدەف: گپلەردە ایشلە تىلىشى كېرەك بۇلگن بېلگىلەرنى بىلىش.

- ۱- بېلگى دەپ، نىمەنى ایتەدىلەر؟ سۆزلەنگ.
- ۲- نېچىتە بېلگىنى تانىيسىز؟ اتلەرنى ایتىنگ.
- ۳- سۇراق بېلگىسىنى تانىيسىزمى؟ رسمىنى چىزىنگ.
- ۴- نۇقتە بېلگىسىنىڭ، قەبەرلەردە قۇيىلىشى بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزمى؟

، ! ؟ .

گپ بېلگىلەرى

گپدە، بىرەر نەرسە ھقىدە مەلۇمات بېرىلسە، آخرىدە "نۇقتە" بېلگىسى (.) قۇيىلەدى.

مەثال: مېنىڭ اتەم تېمىرچى دەر.

گپدە، بىرەر نەرسە ھقىدە سۇرەلسە، آخرىدە "سۇراق" بېلگىسى (؟) قۇيىلەدى.

مەثال: اتەنگ نىمە ایش قىلەدى؟

گپ، كۈچلى سېس يا ھىجان بىلەن كىشىگە قرەتە ایتىلسە، آخرىدە "اونداو" بېلگىسى (!) قۇيىلەدى.

مەثال: اى بابەر!

گپنىڭ بۆلگىلىرى، يەنى گپ ارەسىدەگى سۆزلەر و
عبارتلارنى اجرەتەش اوچون "تۇختاۋ" بېلگىسى (۱)
قۇللىنىلەدى.

مثال: بايقرا، بازارگە بارىپ، ايگى سىر برنج، بىر چارك
آلمە، بىر قىلى ياغ و بىر كىلو گۆشت ساتىپ آلىپ كېلدى.

حرمتلى اۇقتىۋوچى!

- ۱- يوقارىدەگى بېلگىلارنى مثاللار بىلەن اۇقۇۋوچىلارگە اۋرگىتىڭ.
- ۲- ھەر بىر بېلگىگە بىر-بىرگە يازىپ، عملەيىنى سورىتەن اۇقۇۋوچىلارگە بىلدۈرىڭ.

عزيز اۇقۇۋوچىلار!

- ۱- بېلگىلارنى دىفترلىرىڭىزگە يازىڭ.
- ۲- ھەر بىر بېلگىنى گپلەردە قۇللانگ.
- ۳- قىسسى گپ سۇنكىدە سۇراق بېلگىسى (؟) قۇيىلەدى؟
- ۴- اى بابىر نىڭ سۇنكىدە قىسسى بېلگى قۇيىلەدى؟
- ۵- درسەتنى نى اۋقىپ، بېلگىلار بارەسىدە اۋز گروپلىرىڭىز اعضاسى بىلەن سۆزلىشىڭ.

سىنىش:

- ۱- اۇقۇۋوچىلار، گپ بېلگىلارنى تانىپ، آتلىرىنى آيتەلەدىلمى؟
- ۲- اۇقۇۋوچىلار، گپلەردەگى بېلگىلارنى اۋز اۋرىنلارگە قۇيەلەدىلمى؟

اوى تاپشىرىغى:

ھەربىر بېلگى بىلەن بىر-بىرگە تۈزىڭ.

اۋن ايگىنچى درس

ھدف: غرورنىڭ يامانلىقىنى بىلىش ۋاھل گە يىخشىلىك قىلىش.

۱- غرور آدم دېم، قندەي كىشىنى آيتە دىلر؟ بو حقدە سۆزلىڭ.

۲- غرور آدمنى اھل يىخشى كۆرەدىمى؟ بو بارەدە سۆزلىڭ.

ايگى خۇراز

بىر كۈن ايگى خۇراز بىر-بىرى بىلەن اورىشىدى. نتيجه دە،
اولردن بىرى باشقە سىدن قاقىب، بىر يىرگە ياشىنىدى.
قاقىرگن خۇراز غرور بۇلىب، بىر بلەند يىرگە چىقىب،
قناتلىرىنى قاقىب، قىچقىردى. شو پىتدە بىر بورگۈت كېلىب،
غرور خۇرازانى چىنگالى گە آلىب كېتدى.

كۆرىنگ، زۇر اوستىگە زۇر بار اېكن. شونىنگ اوچون، ھېچكىم
اۋز زۇرىگە ايشانىپ، اۋزىدن كمزۇرلرگە ظلم اېتمەسەن. كبر و
غرور يىخشى اېمس.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- ايگى خۇراز حكايه سېنى اۇقووچىلرگە ايتىپ، نتيجه سىنى بىلدىرىنگ.
- ۲- كبر و غرور ضررلرىنى اۇقووچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- حكايه باره سىده هر بيرىنگىز سۇزلىگ.
- ۲- قويىده گى گپلرلىنگ بۇش يېرلىرىنى مناسب سۇزلر بىلن تۇلدىرىنگ:
بىر كۈنى بىر - بىرى بىلن اورىشدى. نتيجه ده باشقه سىدن
قاچىب بىر يېرگە
- ۳- قويىده گى هر بير سۇز بىلن گپ تۈزىنگ:
زۇر، قاچدى، مغرور لىك، خۇراز.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، غرور نتيجه سىنى بىلىپ دىلرمى؟
- ۲- درس متنى نى اۇقىپ، يازە آلە دىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

قويىده گى سۇزنى دفترلرىنگىزگە يازىنگ:
ھېچ كىم اۋز زۇرىگە ايشانىپ، اۋزىدن كمزۇرلرگە ظلم اېتمەسەن.

اۋن اوچىنچى درس

ھدف: مېۋەلەر ئاتلارنى ئۆزگىنىش و يازىش.

- ۱- مېۋەلەر ئاتلارنى ئايتە آلەسىزىمى؟ بىر نېچە مېۋە ئايتىنى ئايتىنگ.
- ۲- مېۋەلى درختلارنى ئايتە آلەسىزىمى؟
- ۳- قاۋون و تربوزنى ئايتە قىلغۇچى بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزىمى؟

مېۋەلەر

عزيز اۋلكەمىزدە تورلى-تورلى مېۋەلەر بار. بولر:
اورىك(زردآلو)، شفتالو، ناك، آلە، انار، اوزوم، بهى،
آلۋچە، قرە آلو، بادام، پستە، قاۋون، تربوز، يانغاق،
كۈكسلطان، توت، مالتە، كېنو، جلغۇزە و باشقەلردن
عبارت.

ايرىم مېۋەلەر يازدە و بعضىلرى كوز فصلىدە
پىشەدى. مېۋە، ساغلىققە فايدهلى دىر. مردم تازە و
قوروتىلگن مېۋەلرنى بازارگە ساتىب، اونىنگ پولىگە
كېرەكلى نرسەلرنى ساتىب آلەدىلر. اۋلكەمىزنىنگ تاجرلىرى

قوروق مېوھلر؛ جملەدن: پستە، بادام، يانغاق و ھۇل مېوھلر:
اوزوم، قاوون، تربوز، انار، آلمە و ناکنى تشقى اۈلکەلرگە آلب
باريب، ساتە ديلر.

مېنىڭ آتەم اۈتگن بهار فصليدە اويىمىز آلدیدەگى باغدە كۈپ
مېوھلى درختلر نھالينى اېكديلر. مېن و اكەم اېكىلگن نھال لر تويىنى
بۇشە تيب، وقتیدە سوغارەمىز. انشأ اللہ اوچىنچى يىلدە مېوھ
بېرەدى.

* * *

حرمتلى اۈقیتوۈچى!

- ۱- درس متنى دن يىڭى سۈزلرنى تخته گە يازيب، شو سۈزلرنى اۈقوۈچيلرگە
ھجا قىلديرىڭ.
- ۲- "نقطه" و "سۇراق" بېلگى لرى نى گپ لردە قۇللب اۈقوۈچيلرگە
توشونتيرىڭ.
- ۳- مېوھلر فايده لرى بارەسىدە اۈقوۈچيلرگە قيسقە معلومات بېرىڭ.

عزيز اۈقوۈچيلر!

- ۱- قويىدەگى ھر بير سۈز بىلن گپ توزىڭ:
اكە، كۈپ، نھال، اېكىلەدى.
- ۲- قويىدەگى گپ نىڭ بۇش جايى نى مناسب سۈز بىلن تۈلديرىڭ:
مېنىڭ آتەم بهار فصليدە مېوھلى اېكديلر.

سىنىش:

- ۱- اۋقوۋچىلار يىڭى سۆزلەرنى ھىچا قىلىپ، تىختەگە يازە آلەدىلەرمى؟
- ۲- "نقطة" و "سۇراق" بېلگىلەرنى گپلەردە ایشلەتە آلەدىلەرمى؟
- ۳- اۋقوۋچىلار درس مەتنىنى اۋقىپ، يازە آلەدىلەرمى؟

اوى تاپشیریغى:

ھەر بىر اۋقوۋچى اۆتتە مېۋەنىڭ اۆتىنى دفتىرگە يازىپ كېلسىن.

اۋن تۇرتىنچى درس

ھدف: قۇل يېتمەيدىگن نرسەلەرگە عىب قۇيۇش فايده سىزلىگىنى بىلىش.

۱- تولكى بارەسىدە سۇزلەي آلەسىزىمى؟

۲- يقىن لرىنگىزدە اوزوم باغى بارمى؟ اوزوم قىسى فصلدە پىشەدى؟ بو بارەدە سۇزلنگ.

اوزوم باغى گە كىرگن تولكى

بىر تولكى اوزوم باغى گە كىردى. پىشىب، آسىلىب تورگن اوزومنى كۇرىپ، آغزى نىنگ سووى آقدى. اوزومنى آماقچى بۇلىپ، اوزوم چىلەسىگە اىنتىلدى. اما، اوزومنى آلالمەدى. آخر اميدىنى اوزومدن اوزىپ، قىتە-قىتە اونگە

قرەب: سېن خام اوزوم سن؛ شۇر و بېمزه سن؛
مېنىڭ لايىقىم اېمس سن، دېب ارقەگە قېتىب كېتدى.
بىرار كىشىنىڭ قۇلى بىر نرسەگە يېتمسە، اونگە عىب
تاقمس ليگى كېرەك.

حرمتلى اۇقوۋچى!

- ۱- يوقارىدەگى حكاية نىڭ نتيجه سىنى اۇقوۋچىلرگە بىلدىرىڭ.
- ۲- عىبلش ضررلرىنى اۇقوۋچىلرگە توشونتىرىڭ.
- ۳- درس متنى دن يىڭى سۆزلرنى تخته گە يازىب، اۇقوۋچىلرگە بىلدىرىڭ.

عزيز اۇقوۋچىلر!

- ۱- حكاية نتيجه سى بارەسىدە سۆزلنڭ.
 - ۲- يىڭى سۆزلر بىلن گپ توزىڭ.
 - ۳- قۇيىدەگى گپلرنىڭ بۇش يېرلرىنى تۇلدىرىڭ:
- نتيجه دە، اميدىنى اوزوم دن قىتە-قىتە اونگە قرەب كېتدى.

سىنىش:

- ۱- اۇقوۋچىلر، حكاية نى اۋز تىل لرىدە آيتە آلەدىلرمى؟
- ۲- درس متنى نى اۇقىب، يازە آلەدىلرمى؟
- ۳- يىڭى سۆزلر بىلن گپ توزە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

اوچتە سۇراقلى گپ توزىڭ.

اۋن بېشىنچى درس

ھدف: حرفلارنىڭ تاۋوشىنى انىقلاش ۋە اونلى تاۋوشلارنى كۆرسىتىۋېتىش

حرفلارنى بىلىش.

- ۱- اۋقۇلگن الفبا حرفلىرىدىن، ايتىلگندە، تىل، لب، تىش، ۋە تىنگەلى يىر- يىرىگە تېگمەلى چىققەدىگن تاۋوشلارنى كۆرسىتىۋېتىش حرفلارنى تاپىڭ.
- ۲- تاۋوش بارەسىدە سۆزلەلى آلەسىزىمى؟

ا، ا، و، ۋ، ى، ې.

اونلى تاۋوشلارنى كۆرسىتىۋېتىش حرفلار

اونلى تاۋوشلارنى كۆرسىتىۋېتىش حرفلارنى ايتىگندە، ھوا تۇسىققە اوچرەمەلى، اېركىن اغىزدىن چىققەدى.

اۋزىك تىلىدە آلتيە اونلى تاۋوش بار. بولر قويىدەگى حرفلار بىلن كۆرسەتىلەدى:

ا، ا، و، ۋ، ى، ې.

مثال:

اۋ، اۋى، اى، اى، اى ۋە ى.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- اونلى تاووشلرنى كۇرستووچى حرفلر بارەسىدە سۇزلىنگ.
- ۲- اونلى تاووشلرنى كۇرستووچى حرفلرنى تخته گە يازىب، هر بيرىنى اۇقووچيلرگە عملى صورتدە بىلديرىنگ.

عزيز اۇقووچيلر!

- ۱- درس متنى نى اۇقيب، ينگى سۇزلرنى دفترلرينگىزگە يازىنگ.
- ۲- هر بيرىنگىز، اونلى تاووشلرنى كۇرستووچى حرفلرنى سۇزلردە بېلگى لب چىقىنگ.

سىنش:

- ۱- اۇقووچيلر، اونلى تاووشلرنى كۇرستووچى حرفلرنى تانيب، اۇقيب، يازە آلەديلمى؟
- ۲- اۇقووچيلر، درس متنى نى اۇقيب، يازە آلەديلمى؟

اوى تاپشيريغى:

اونلى تاووشلرنى كۇرستووچى حرفلرنى دفترلرينگىزگە يازىب كېلىنگ.

اۋن آلتىنچى درس

ھەدەف: كۆكتلەرنى تانىپ، آتلىرىنى بىلىش، اۋقىش، يازىش و اولردن

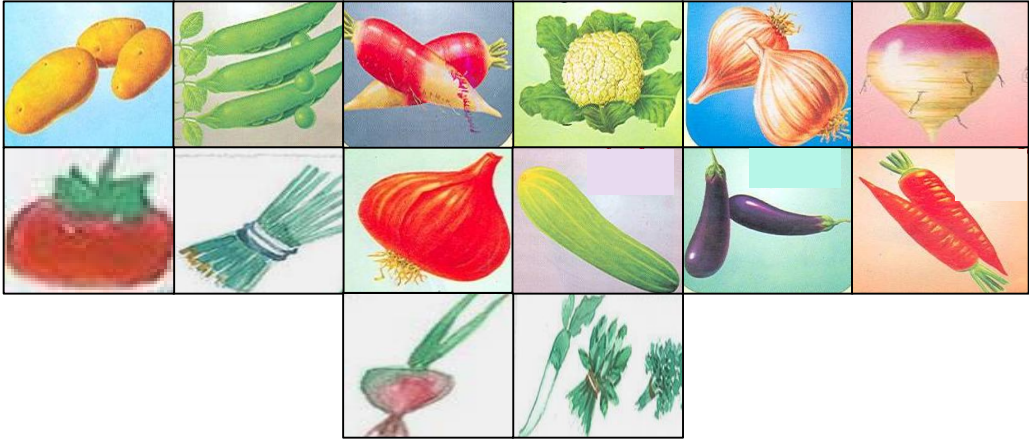
فايدەلىنىش.

۱- كۆكتلەر بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزىمى؟

۲- اۋزلىرىڭىز فايدەلىنگەن كۆكتلەر آتىنى آيتە آلەسىزىمى؟

۳- كۆكتلەر، كۈپراق قەپەرلەردە تاپىلەدى؟

۴- اسملاق نىمە دىر؟

كۆكتلەر (سبزیجات)

بىزنىڭ اۋلكەمىزدە تورلى-تومن كۆكتلەر تاپىلەدى: گەندە،

كاھو، گەشنىز، اسملاق، ملى، پىياز، كرم، سبزی (زىرچامە)، بادىنجان،

بامىيە، پمەدىر، فاسولىيە، بادىرىنگ، شلغم، قاۋاق (كدو)، ترايى،

تراتپزك، ترە، گلىي و شوكبى نرسەلەر.

كۆكتلەرنى، فايدەلىنىش دىن آلدىن پاك سوو بىلن يوۋىش

كېرەك. كۆكتلەرنى يوۋومەي يېگەن كىشى كسل بۇلەدى.

كۆكتلردن فايدهلنىش ساغلىققە كۆپ فايدهلى دىر. شونىڭ
اۈچۈن، ھەممىز كۆكتلردن كۆپ فايدهلنىشىمىز كېرەك.

حرمتلى اۇقۇتۇچى!

- ۱- كۆكتلر شەكلىنى چارتگە چىزىپ، اۇقۇتۇچىلاردن اۆلەرنى سۆرەنگ.
- ۲- كۆكتلر فايدهلەرنى اۇقۇتۇچىلارگە بىلدۈرۈڭ.
- ۳- كۆكتلر اېكىلىشى بارەسىدە قىسقا مەلۇمات بېرىڭ.
- ۴- ىڭى سۆزلەرنى تەختەگە يازىپ، اۇقىش و يازىشنى اۇقۇتۇچىلارگە بىلدۈرۈڭ.

غزىز اۇقۇتۇچىلار!

- ۱- اۆزىڭىز تانىگن كۆكتلر اۆلەرنى دىقەرلەرنىڭىزگە يازىڭ.
- ۲- كۆكتلر فايدهسى بارەسىدە ھەر بىرىڭىز سۆزلەڭ.
- ۳- قويدەگى ھەر بىر سۆز، نېچە بۇغىن دىن عبارت دىر؟ ھەر بىر بۇغىننىڭ اۆستىگە
خەت چىزىڭ:
- گىنىز، كاھو، اسملاق، پەمەدىر، گەندە، پياز.

سىنىش:

- ۱- اۇقۇتۇچىلار، كۆكتلەرنىڭ اۆلەرنى اۆتە اۆلەدىلمى؟
- ۲- اۇقۇتۇچىلار، كۆكتلەردىن فايدهلنىش يۆلەرنى بىلىپ دىلمى؟
- ۳- دىر مەتنىنى اۇقىپ، ىڭى سۆزلەرنى يازە اۆلەدىلمى؟

اوى تاپشۇرىغى:

قويدەگى سۆزلەر بىلەن گپ تۈزىڭ:
ايش، فايدهلنىش، كۆكتلەر، بۇغىن.

اۋن يېتىنچى درس

ھدف: اسملاقنى تانيپ، او بارەدەگى متننى اۋقىش، يازيش و اسملاق
حقيدە سۆزلىش و اوندىن فايدهلنىش يۇللىرىنى بىلىش.

۱- اسملاق بارەسىدە سۆزلەي آلەسىز مى؟

۲- اسملاق دىن قندەي طعاملر پىشپىرىلەدى؟

۳- اسملاق، قەيىرلەردە كۆكرەدى؟

اسملاق

اسملاق، كۆكتلر تورىدىن دىر. اسملاق آبى و دىمە
يېرلەردە كۆگرىپ، اۋسەدى. اسملاق تۇخمىنى يېرگە سېپىپ،
كۆكرتيرەدىلر. عايلەلر اسملاق دىن پوچك (بۇلانى)،
الەچەفتير، كۆك آشى و سېزى قورمە تيارلەپ، پلويا چلو
بىلن يېيدىلر.

اسملاق، ساغلىققە فايدهلى دىر. مردم، كۆكلم فصليدە
اسملاقنى دلەلردن تېرىپ كېلەدىلر و بازارگە ساتىپ، اونىنگ
پولىگە كېرەكلى نرسەلرىنى ساتىپ آلەدىلر.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- ممكن بۇلسە، اسملاقنى صنفگە كېلتىرىپ، اۇقووچىلرگە كۆرسىتىنگ.
- ۲- اسملاق قەيىرلردە كۆكرگنى و اوندىن فايدهلنىش يۇللىرى بارەسىدە
اۇقووچىلرگە سۆزلنگ.
- ۳- يىنگى سۆزلرنى تختهگە يازىپ، اۇقىش و يازىشىنى اۇقووچىلرگە
بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- درس متنى دەگى يىنگى سۆزلر بىلن گپ توزىنگ.
 - ۲- اسملاق بارەسىدە آيرى - آيرى سۆزلنگ.
 - ۳- قويىدەگى جملە دە اونلى و اونداش تاووشلرنى بىلدىروچى حرفلرنى
كۆرسىتىنگ:
- اسملاق، كۆكتلر تورىدىن دىر.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، اسملاق فايدهلىرى بارەسىدە سۆزلەي آلەدىلرمى؟
- ۲- درس متنىنى اۇقىپ، يازە آلەدىلرمى؟
- ۳- يىنگى سۆزلر بىلن گپ توزە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

نقطە بېلگىسى نىنگ قۇللنىشىنى مثال آرقەلى كۆرسىتىنگ.

اۋن سگيزينچى درس

هدف: حيوان لرنى تانيب، آتلىرىنى بيليش، يازيش و اولردن فايدهلنیش

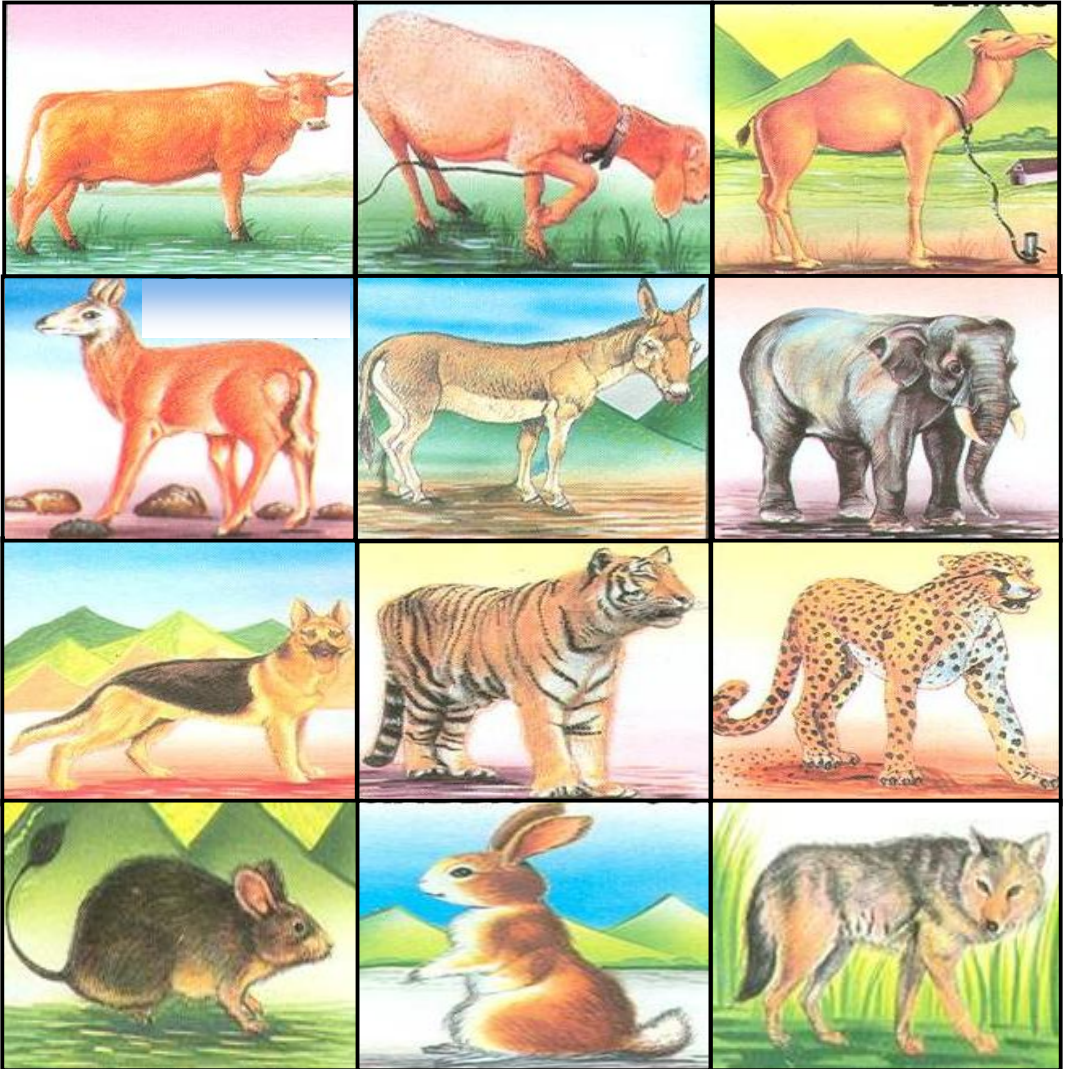
يۇل لرينى بيليش.

۱- حيوانلر باره سیده سۆزلەي آلە سيزمى؟

۲- نېچە حيوان نینگ، آتىنى بيلە سيز؟

۳- آدم لر، حيوان لردن قندهي فايدهلنە ديلر؟

۴- حيوان لرنینگ قيسى بيرىنى يخشى كۆرە سيز؟

حيوان لار

بیز، کۆپ حيوان لارنى تانییمیز. اېل بۆلگن حيوان لار: قۇی،
اېچكى، اېنک (سیگیر)، هۆکیز، آت، تېوه، اېشک، ایت،
موشوک (پشک)، تاووشقان (قویان) و باشقه لردیر.
ارسلان، آییق، کییک، فیل، زرافه، شغال، تولکی، بۆری،
یۆلبرس، قاپلان، میمون و شوکی حیوان لار یاوایی حیوان لار
توریگه کیره دی.

حيوان لارنینگ بیر خیلی اؤتگن زمان لرده آدم لار بیلن اېل
بۆلگن.

مردم، حیوان لارنینگ سوتی، گۆشتی، یونگی
وتبری سیدن فایده لنده دیلر. ایریم حیوان لردن دهقانچیلیک و
یوک تاشیش ایشلری ده فایده لنیله دی.

بیز، اېل بۆلگن حیوان لارنى یخشی اسره ب، یېمک
بېره میز و هېچ قچان اولرگه ظلم اېتمه میز.

* * *

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- اۇقووچىلر گە اېل بۇلگن و ياوايى حيوان لرنىنگ اُتلىرىنى ايتىنگ.
- ۲- فايدەلى حيوان لراُتلىرىنى اۇقووچىلردن سۇرەنگ.
- ۳- درس متنى نىنگ يىنگى سۇزلىرىنى تخته گە يازىپ، اۇقىش و يازىشنى اۇقووچىلر گە اۋرگتىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- اېل بۇلگن حيوان لر اُتىنى دفترلرىنگىز گە يازىنگ.
- ۲- درس متنى نى اۇقىپ، يىنگى سۇزلىرىلن گپ توزىنگ.
- ۳- درس متنى دن بىر گپنى تىلپ، دفترلرىنگىز گە يازىنگ.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، حيوان لر و اولرنىنگ اُتلىرى حقيده سۇزلەى اُلهدىلرمى؟
- ۲- اېل بۇلگن حيوان لر اُتىنى ايتىپ، يازە اُلهدىلرمى؟
- ۳- درس متنى نى اۇقىپ، سۇزلىرى و گپلىرىنى كۇرستە اُلهدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

ياوايى حيوان لراُتلىرىنى دفترلرىنگىز گە يازىنگ.

اۋن تۇقىزىنچى درس

ھەدەف: قۇيلەر تورىنى تانىپ، اۋتلىرىنى يىلىش، اۋقىش، يازىش و قۇىلر نىنگ فايدهلرى حقيده معلومات تاپىش.

- ۱- قۇىلر بارەسىده سۇزلەى آلەسىزىمى؟
- ۲- نېچە تورلى قۇىنى تانىيسىز؟
- ۳- قۇى نىنگ فايدهلرى بارەسىده سۇزلەى آلەسىزىمى؟

قۇى

قۇى، كۇپ فايدهلى حيوان دىر. انسانلر، قۇى نىنگ سوتى، گۇشتى، يونكى و تېرى سىدن فايدهلنە دىلر. اۋلكەمىزدە خىل مە - خىل قۇىلر: توركى، قراكۇلى، گدىك، قندهارى، هزارەگى، عربى و باشقە خىل قۇىلر بار. انسانلر، قۇىلر نىنگ يونكىدن قالىن، گلىم، كىگىز، شال و چكىمن تۈزەتەدى تېرى سىدن چرم، پۇستىن، قلىپاق، بوت و ابتيك تىكەدىلر.

بو نرسەلەرنىڭ بىر قىسمى، تشقى اۈلكەلەرگە ساتىش اوچون
يىبارىلىپ، قالگنى اۈلكە ايچىدە ساتىلەدى. بىز قۇيلرنى يىخشى باقىب،
اولر دن كۇپ فايدەلر آلەمىز.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- قۇىلر فايدەلرى بارەسىدە اۇقووچىلەرگە سۇزلىگ.
- ۲- درس متنى نىڭ يىڭى سۇزلىرىنى تختهگە يازىپ، اۇقىش و يازىشىنى
اۇقووچىلەرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- قۇى تورلىرى بارەسىدە اۈز گروپلرىڭىزدە سۇزلىشىنگ.
- ۲- هر بىر اۇقووچى، قۇى فايدەلرى بارەسىدە ايرى- ايرى سۇزلىسىن.
- ۳- درس متنى نىڭ يىڭى سۇزلىرگە گپ توزىنگ.
- ۴- درس متنى دە نېچە تۇختا و بېلگىسى ايشلەتلىگن دىر؟ اولر نى بىلگىلنگ!

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، اۈلكەمىزدە قۇىلرنىڭ قىسى تورلىرى بارلىگى بارەسىدە سۇزلەى
آلەدىلرمى؟
- ۲- قۇى نىڭ فايدەلرىنى بىلىپدىلرمى؟
- ۳- درس متنىنى اۇقىپ، يازىپ، يىڭى سۇزلر بىلن گپ توزە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

هر بىر اۇقووچى، قۇىلردن قۇلگە كېلەدىگن نرسەلرنىڭ آتلىرىنى اۈز دفتريگە
يازسىن.

يىگىرمنچى درس

ھەدەف: اونداش تاووشلارنى كۇرستووچى حرفلارنى تانيپ، اۇقىش، يازيش و تاووشلارنى انىقلاش.

۱- اۇقىلگن الفبا حرفلاريدىن، ايتىلگندە تىل، لب، تيش و تنگلەي گە تېگىپ چىقەدىگن تاووشلارنى كۇرستووچى حرفلارنى تاپىنگ.
۲- ايتگن حرفلارنىڭ تاووشىنى چىقارە آلەسىزمى؟

ا ب پ ت ث ج چ ح خ د ذ ر ز ژ س ش
ص ض ط ظ ع غ ف ق ك گ ل م ن و
ۋ ھ ء ي ې

اونداش تاووشلارنى كۇرستووچى حرفلار
اونداش تاووشلارنى كۇرستووچى حرفلارنى ايتگندە، ھوا
اغىز بۇشلىغىدە تۇسۇپقە اوچرەيدى. اۇشە حرفلار،
قويىدەگى لردن عبارت دىر:

ب، پ، ت، ث، ج، چ، ح، خ، د، ذ، ر، ز، ژ، س، ش،
ص، ض، ط، ظ، ع، غ، ف، ق، ك، گ، ل، م، ن، ھ.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- اونداش تاووشلرنى كۇرستووچى حرفلرنىڭ تلفظى بارە سىدە سۇزلىڭ.
- ۲- اونداش تاووشلرنى كۇرستووچى حرفلرنى تخته گە يازىب، ھر بىر حرفنىڭ تاووشىنى ايرى- ايرى چىقارىب، اۇقووچىلرگە عملى صورتدە بىلدىرىڭ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- درس متنى نى اۇقىب، يىڭى سۇزلرنى دفترلر يىڭىزگە يازىڭ.
- ۲- ھر بىر اۇقووچى، اونداش تاووشلرنى كۇرستووچى حرفلر ھجاسىنى سىنەسىن.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، اونداش تاووشلرنى كۇرستووچى حرفلرنى تانىب، اۇقىب، يازە آلەدىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلر درس متنىنى اۇقىب، يازە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

- قويىدەگى گپنى دفترلر يىڭىزگە يازىڭ:
- اونداش تاووشلى حرفلرنى ايتگندە، نفس آلىش چاغىدە ھوا تورلى تۇسىققە اوچرەيدى.

يىگىرمە بىرىنچى درس

ھدف: عايلەنى تائىب، عايلە ھقىدەگى درسنى اۇقىش، يازىش و بىلىش.

- ۱- عايلە بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزمى؟
 - ۲- عايلەلرىنگىزدە نېچە كىشى ىشەيدى؟
 - ۳- عايلەلرىنگىزدە ايشلەيدىگن كىشىلر كىم لىر دىر؟
- درس دن باشقە نىمە ايش قىلەسىز؟

عايلە

عايلەمىزدە تۇقىز كىشى ىشەيدى. اولر: مېن، آتە، آنە، بابا، مامە، اكە، اوکە، آپە و سىنگىلىم دن عبارت دىر.

آتەم اۇقیتووچى، آنەم، آپەم و سىنگىلىم اوى ايشلرىنى قىلەدىلر، اكەم اۋن ايكىنچى و اوکەم آلتىنچى صنفدە درس اۇقىيدىلر. اكە و اوکەم دم آلىش كونلرىدە اوى باغچەسىدە ايشلەيدىلر.

مېن، مکتب دن رخصت بؤلگنیم دن کین مسجد گه باریب، قرآن کریم اوقییمن. اوندن سؤنگ، اوقیتووچیمیز آچکن حساب کورسیگه بارهمن. بابهم بیلن مامهم قریب قالگن لر، اولرنینگ خدمتی نی هم قیلهمن. عایله ده، یالغیز آتەم ایشله یدیلر. حاضر برچه میز آتەم نینگ ایلگی بیلن یشه یمیز. شو کونلر ده اکەم دوکان آچەدی، مېن هم انشاءالله اولر بیلن یاردم لشەمن.

* * *

حرمتلی اوقیتووچی!

- ۱- عایله اعضالرنینگیز آتلرینی تخته گه یازیب، اوقووچیلردن هر بیرینی اوقیب، دفترلریگه یازیش لرنینی ایستنگ.
- ۲- عایله ده یاردم لشیش باره سیده سؤزلنگ.
- ۳- عایله ده قری کیشی لرگه حرمت و اولرگه خدمت قیلیش باره سیده معلومات بیرینگ.

عزیز اوقووچیلر!

- ۱- هر بیر عایله اعضاسی آتلی بیلن گپ توزینگ.
- ۲- گروپ لرگه بۆلینیب، عایله ده ایناق یشش باره سیده سؤز لشینگ.
- ۳- هر بیرینگیز، آیری- آیری اؤز عایله لرینگیز حقیده سؤزلنگ.

سینش:

- ۱- اوقووچیلر عایله باره سیده معلومات تاپیب دیلرمی؟
- ۲- عایله ده ایناق یشش قدرینی بیلیب دیلرمی؟
- ۳- درس متنی نی اوقیب، یازە آله دیلرمی؟

اوی تاپشیریغی:

عایله لرینگیز ده گی ابرکک کیشی لر آتلرینی یازینگ.

يېڭىرمە ايگىنچى درس

ھەد: آنە حق لىرىنى بېلىش، آنە گە ھىرمت و ھىدمەت قىلىش.

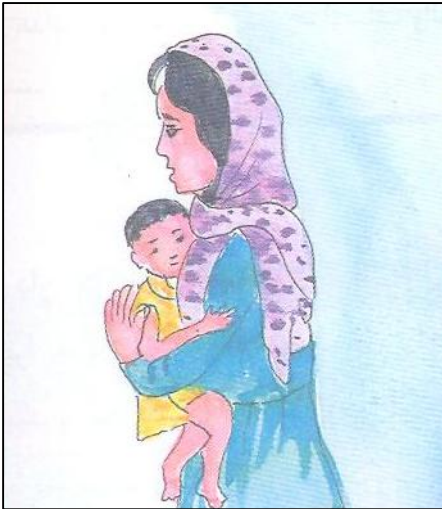
۱- آنەلرىنگىز سىز اوچون قىندەي زھىمت چېكىن لىر؟ بو بارەدە سۆزلەي
آلەسىزمى؟

۲- آنەلر ھىقوقى و اولرنى ھىرمت قىلىش زىرورىلىگى بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزمى؟

۳- آنەلرىنگىز سىزگە نىمە دېي، نىصىھەت قىلەدىلر؟

آنە

آنەم مېنى اۋز قارىن لىرىدە تۇقىز آي، تۇقىز كۈن و تۇقىز
ساعەت اسرەدىلر. توغىلگىنىمەن سۈنگ، كەتە بۇلىشىم گچە

تورلى- تومن قىين چىلىك لىرىنى
كۆردىلر. بو عزيز كىشى، كىيم و
بىدىمىنى پاكيە اسرەب،
يېمەك لىرىمىنى وقتىدە تيارلەب،
دايم مېنى يىخشى ايشلەرگە
قىزىقتىردىلر.

شۈنىنگ اوچون، مېن آنەمنى

كۆپ سېويىب، سۆزلەرنى اېشىتىپ، بو يروق لىرىنى اۋز
وقتىدە بجرەمەن. اوى ايشلەرىدە اولر بىلەن ياردەم لىشەمەن.

ھەركىم آنەسىگە ھىرمت و ھىدمەت قىلسە، اېل ارەسىدە
يىخشى لىككە تانىلىپ، اللە ﷻ راضى لىگىنى قۇلگە كېلتىرەدى.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- آنەگە حرمت قىلىش و بويورگن ايشلارنى بجريش ضرورليگىنى اۇقووچيلارگە بيلديرينگ.
- ۲- آنەنىڭ بالەگە قىلگن محنتلىرى بارەسىدە سۆزلەنگ.

عزيز اۇقووچيلار!

- ۱- قويدەگى گپدە نېچە سۆز بار؟ هر بير سۆز آستىگە خط چيزينگ:
- هر كيم آنەسىگە حرمت و خدمت قىلسە، يخشى آدم دېلەدى.
- ۲- قويدەگى گپلارنىڭ بۇش يېرلىرىنى تۇلديرينگ.
- مېن آنەمنى _____ من.
- بويروق لرىنى _____ من .
- اوى ايشلريدە _____ من.

سېنىش:

- ۱- اۇقووچيلار، درس متنىنى اۇقيب يازە آلەديلمى؟
- ۲- اۇقووچيلار، آنە حرمتىنى عملى شكلدە بجرە آلەديلمى؟
- ۳- اۇقووچيلار، آنەنىڭ بالەگە قىلگن محنتلىرى حقيدە سۆزلەي آلەديلمى؟

اوى تاپشيريغى:

- قويدەگى گپنى دفترلرينگيزگە يازينگ:
- آنەم مېنىڭ كتە بۇلىشىم گچە تورلى - تومن قىين چىلىكلرنى كۆردىلر.

يىگىرمە اوچىنچى درس

ھەد: آتە و آنە حق لىرىنى بىلىش و اولرنى حرمت ايتىش، مەھر و ىخشى

قىلىغ لىرىلن اولرنى راضى قىلىش.

۱- آتە، آنە لىرىنگىزنىڭ سىزگە قىلگن محنت لىرى بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزمى؟

۲- آتە، آنە لىرىنگىزنى حرمت ايتىش ضرورلىگى بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزمى؟

آتە و آنە

پىشوازيگە چاپەمن
راحتىمنى تاپەمن
كۈنگلىم قووانچگە تۇلر
قوياش قووانىب كولر
دنيادە دور يگانە
چوچوك- چوچوك ترانە
آتە- آنە جانيمنى
ايگى مەربانيمنى

آتەم ايشدن كېلگندە
آتە جانيم قۇينىدە
آنەم مېنى اۋپگندە
اكە - اوكلەلرېم دېك
آتە - آنەم ايگىسى
اولر اوچون اۋقيمن
دايم حرمت قىلەمن
دايم خدا اسرەسىن

دكتور شفيقه يارقين

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- اۇقووچىلارنى يىغىپ، آتە- آنە وصفىدە ايتىلگن شعرنى اۇقتىنىڭ.
- ۲- آتە- آنەنىڭ بالە اوچون چېكىن محنتلرى بارەسىدە سۆزلەنگ.

عزيز اۇقووچىلار!

قويىدەگى مصرع نېچە سۆزدن تۈزىلگن؟ دفتىرلىرىڭىزگە يازىڭ و ھەر بىر سۆزىنىڭ آستىگە خط چىزىڭ:

آتە- آنەم ايگىسى دنيادە دور يگانە

قويىدەگى ھەر بىر سۆز بىلەن گپ تۈزىڭ:

سىز، قووانچ، چوچوك، مەربان.

اۇقووچىلار اۋز آتەلرى قىلەدىگن ايشلرى بارەسىدە سۆزلىسىنلر.

سىنىش:

اۇقووچىلار، آتە- آنە وصفىدەگى شعرنى اۇقىپ، يازە آلەدىلرمى؟

اۇقووچىلار، آتە- آنەلرىگە حرمت و خدمت قىلىشنى بىلىپدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

قويىدەگى بيتنى دفتىرلىرىڭىزگە يازىڭ:

اولر اوچون اۇقىيمن چوچوك-چوچوك ترانە

يىگىرمە تۇرتىنچى درس

ھەدەف: آتەلەر سۆزىنى بىلىش، اوندن فايدهلنىش و اۋرگنىشى گە
اۋقیتوۋچىلارنى قىزىقتىرىش.

۱- آتەلەر سۆزى (مقال) بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزمى؟

۲- آتەلەر سۆزىدن بىرارتەسىنى آيتە آلەسىزمى؟

* * *

آتەلەر سۆزى (مقال)

* پاكلىگىنگ، ساغلىگىنگ.

* ساغلىگىم، بايلىگىم.

* آلەمنى آتيب آلگونچە، دم غنىمت.

* بخارادە مالى بارنىنگ كۈنگلى تۇق.

* تېنتك باتور تېز اۋلر.

* ادبلى بالە اېلگە منظور.

* آز-آز اۋرگنىب، دانا بۇلور، تامچى-تامچى يىغىلىب،

دریا بۇلور.

* ساغلىك تىلەسنگ، كۆپ يېمە، عزت تىلەسنگ، كۆپ

دېمە.

* تېنتككە تېل بېرمە، قۇلىگە بېل بېرمە.

حرمتلى اۇقتووچى!

آتەلر سۇزى بارەسىدە اۇقووچىلر سويەسىگە یرەشە، معلومات بېرىنگ.
۱- يوقارىدەگى آتەلر سۇزى بارەسىدە آیدین لیک تشلنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- درس دەگى آتەلر سۇزىنى يادلنگ.
- ۲- قويىدەگى آتەلر سۇزىنىڭ بۇش يېرلىرىنى تۇلدىرىنگ:
 - ادبلى _____ منظور.
 - تېنتك _____ تېز اۇلر.
 - پاك ليگىنگ _____ ليگىنگ.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، آتەلر سۇزى بارەسىدە سۇزلەى آلەدىلرمى؟
- ۲- درس دەگى آتەلر سۇزىنى اۇقىب، يازە آلەدىلرمى؟

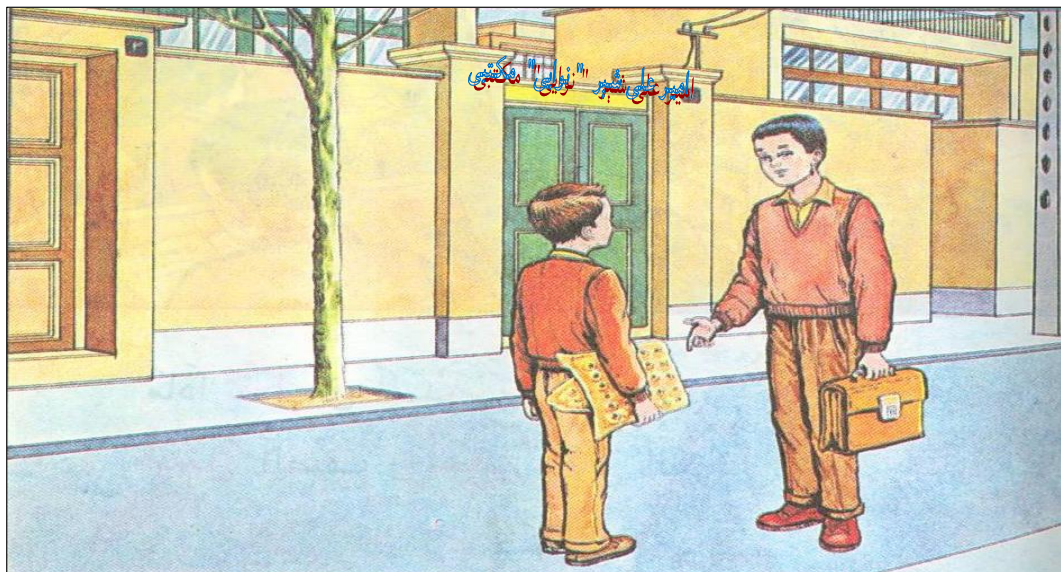
اوى تاپشيريغى:

هر بير اۇقووچى، اوشبو درس دەگى آتەلر سۇزىدن ايگىتەسىنى يادلب، اۋز
دفترىگە يازسىن.

يېڭىرمە بېشىنچى درس

ھەدەف: سۆز بىلەن گەپنى تانىپ، سۆزلەردىن گەپ تۈزۈش.

ھەر بىر يېڭىز، بىر - بىر گەپ يازىڭ.
سۆز بىلەن گەپنىڭ فەرقلىرىنى بىلەسىزمۇ؟
رەسىمگە قارى، ھەكايە تۈزۈڭ.

سۆز، گەپ، مەتن

ھەر فەلەردىن سۆز، سۆزلەردىن گەپ ۋە گەپلەردىن مەتن تۈزۈلەدۇ.
ھەر بىر گەپنىڭ ئاخىرىدە نۇقتە قۇيۇلىپ، باشقا گەپتىن
ئاجرىتىلەدۇ. قۇيۇلغان يازىلغان مەتن، سۆز ۋە گەپلەردىن
تۈزۈلگەن دىر:

بابىر ۋە سەلىم ئىككى ئاغا - ئىنى دىرلەر. ئولار بىر مەكتەپتە درس
ئوقۇيدىلەر. بابىر ئوچىنچى ۋە سەلىم ئىككىنچى سىنىف دە ئوقۇغۇچى دىرلەر.
ئولار ھەركۈنى ئېرتەلىپ ئوقۇشقا بارىدۇ، بىرگەلىشىپ سىپورت قىلە

دىلر. باغچەلرىنى سوغارىپ، ياوايى اۆتلىرىنى اوزىپ، سۆلگن گللىرىنى قىرقيپ تشلەيدىلر. شونىنگ اوچون، اولرىنىڭ باغچەلىرى دائىم كۆركم و گۆزەل بۇلىپ كۆرىنەدى. اولر بىر - بىرلىگە درسلىردە ياردەم بىرەدىلر. دائىم آتە - آنەلىرى، اۋقۇتوۋچى و مەكتەپ مەسئۇللىرىنىڭ بويرۇقلىرىگە كۆرە ايش قىلەدىلر. شونىنگ اوچون، اولر صنفلىرىدە بىرىنچى و لايىق اۋقۇوۋچى بۇلىبدىلر و اولرىنى بىرچە كۆتە - كىچىك يىخشى كۆرىپ، مەكتەپ ھەرمەت قىلەدى.

* * *

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- مکتب قاعدەلرىنى رعايت قىلىش بارەسىدە سۆزلىگ.
- ۲- گپنى اۋرگىتىش اوچون نېچە گپنى تخته گە يازىب، اۇقووچىلر گە معلومات بېرىنگ.
- ۳- بىر گپنىڭ باشقە گپدن قىسى بېلگى بىلن اجرە تىلىشىنى اۇقووچىلر گە توشونتىرىنگ.
- ۴- نېچە سۆزنى تخته گە يازىب، ايرى- ايرى هجاء قىلىشىنى اۇقووچىلر گە بويورىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- درس متنى دن ايگى گپنى كۈچىرىب، دفترلرىنگىز گە يازىنگ.
- ۲- يازگن ايگى گپنىڭ سۆزلىرىنى سنەنگ.
- ۳- يىنگى سۆزلىرنى اۋز دفترلرىنگىز گە يازىب، هر بىر سۆز بىلن گپ توزىنگ.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، گپ بىلن سۆزنى اجرە تە آلەدىلرمى؟
- ۲- سۆزلردن گپ توزە آلەدىلرمى؟
- ۳- بىر گپنى باشقەسى دن "نقطه" بېلگى سى ارقەلى اجرە تە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

قويىدەگى هر بىر سۆز بىلن گپ توزىنگ:
كۈركم، بويروق، اينى، سليم، حرمت، بابر.

يىگىرمە آلتىنچى درس

ھەدەف: تاووق باقىش و اوندن فايدهلىشنى بىلىش.

۱- تاووق دن قندهى فايدهلنەسىز؟

۲- تاووق نىمە يېيدى؟

۳- تاووق قەيىردە يىشەيدى؟

تاووق

يۇلداش نىنگ بىر تاووق و بىر خۇرازى بار اېدى. تاووغى
ھەر كۈن بىر تە يۈمۈرتقە بېرىدى. يۇلداش يۈمۈرتقەلرنى
سندوقچە سىگە يىغىپ، قۇيردى.

بىر كۈنى تاووق كىتىدىن چىقمەدى. يۇلداش تاووقنى
كتىدىن چىقارماقچى بۇلدى، بىراق ھەر قىچە اورىنسە ھەم،
تاووق كىتىدىن چىقمەدى. شۇندە، ئەنەسى يۇلداش گە
ايتتى:

بالەم، تاووغىنىڭ كۆرك بۇلىدى. يىغىن يۇمۇرتقەلەرنىڭ
اۋىب كېل، اولارنى تاووقنىڭ تىگىگە قۇيەيلىك.
يۇلداش يۇمۇرتقەلەرنى اۋىب كېلدى. ئەنەسى اولارنى تاووق
اۋىتىگە قۇيىدى.

يۇلداش ھەر كۈن تاووققە دان و سوو بېرىدى. يىگىرمە بىر
كۈن اۋىتىدىن سۇنىڭ، يۇمۇرتقەلەردىن جۇجەلەر چى - چىل،
چىقىدى.

يۇلداش ئەنەسى اۋىتىگە يۇگۇرىب بارىپ، خۇرسەندلىك
بىلەن دېدى:

ئە جان، ئە جان! تاووغىم كۆپ جۇجەلەر اچىدى، كېلىپ
كۆرىنىڭ!

ئەنەسى جۇجەلەرنى كۆرىپ، قۇۋانىپ، اۋىتىگە دېدى:
يۇلداش جان، جۇجەلەر قۇتۇق بۇلىسىن. اۋىدى اولارگە
قۇرەشنى اۋىتەمە.

* * *

حرمتلى اۇقۇتۇچى!

۱- اۇقۇتۇچىلارگە تاۋۇق باقىش و اوندن فايدهلنىش بارەسىدە قىسقا معلومات بېرىنگ.

۲- درس متنى دن يىنگى سۆزلرنى تختهگە يازىپ، اۇقۇتۇچىلارگە بىلدىرىنگ.

۳- اوندان بىلگى سى (!) بارەسىدە سۆزلنگ.

عزيز اۇقۇتۇچىلار!

۱- قويدەگى يىنگى سۆزلر بىلن گپ توزىنگ.

يۇمۇرتقا، كىك، تاۋۇق، خۇراز، جۇجە.

۲- تاۋۇقدن فايدهلنىش بارەسىدە گروپلارگە بۆلىنىپ، مذاكرە قىلىنگلر.

سىنىش:

۱- اۇقۇتۇچىلار، تاۋۇق اسرەش فايدهلرى بارەسىدە سۆزلەي آلەدىلرمى؟

۲- درس متنى نى اۇقىپ، يازە آلەدىلرمى؟

۳- يىنگى سۆزلر بىلن گپ توزە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

قويدەگى گپنىنگ بۇش يېرىنى تۇلدىرىنگ:

تاۋۇق، هر كون بىر بېرردى.

يىگىرمە يېتىنچى درس

ھەدەف: بېلگى لىرىنىڭ ئاۋرىن لىرىنى يىلىش، اولرنى گېلردە قۇللىش.

- ۱- نېچە بېلگى نى تانىسىز؟
- ۲- گېدە بېلگى لىرىنى ئاۋز ئاۋرىنىگە قۇيە ئالەسىزىمى؟
- ۳- گېلردە بېلگى لىرىنىڭ قىندەي فايدهسى بارلىگى بارەسىدە سۆزلەي ئالەسىزىمى؟

نقطة بېلگى سى (.)، سۇراق بېلگى سى (?)، اوندائو بېلگى سى (!)،
تۇختاو بېلگى سى (،)، شارحە بېلگى سى (:)،

گې بېلگى لىرى

اېرگىش، ئالمە درختلىرىدىن ئالمە تېرىپ، كارتىنلردە
جايلىشتىرىدى. شو چاغدە، ارسلان كېلىپ، اېرگىشگە
دېدى: آھاي، اېرگىش! نىمە ايش قىلەياتىبسن؟
اېرگىش جواب بېردى: ئالمەلر پىشىيدى. اولرنى
كارتىنلردە جايلىپ، ساتگىنى بازارگە ئالىپ بارەمن.
اېرگىش، ارسلاندىن سۇرەدى: ارسلان! سېن قەپەرگە
بارەياتىبسن؟

ارسلان جواب بېردى: مېن تاغەم نىنگ اويىدىن قىتدەيم. ئاۋز
اويىمگە كېتەمن. اېرگىش، اونغە نېچىتە ئالمە بېردى. ارسلان،
اوندىن تشكر قىلىپ، ئالمە تېرىش دە ئاۋز ئاۋرتاغىگە ياردەم
بېرگەندىن كېيىن اويى تامان كېتدى.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- درس متنى دەگى بېلگى لرنى اۇقووچىلرگە كۇرستىب، بىلدىرىنگ.
- ۲- بىر- ايگى گپ توزىب، كېرەكلى بېلگى لرنى اۈز اۈرنىگە قۇيىب، اۇقووچىلرگە توشونتىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- درس متنى نى اۇقىب، بېلگى لرىنى كۇرستىب، اتلرىنى ايتىنگ.
- ۲- قويدەگى گپلرنىنگ بېلگى لرىنى قۇيىنگ:

اھاي ☐ اېرگش ☐ نىمە ايش قىلە ياتىب سن ☐
احمد ☐ بىزنىنگ صنفداشيمىز دىر ☐

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، گپ بېلگى لرىنى تانىب دىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلر، گپ بېلگى لرىنى ايتە آلە دىلرمى؟
- ۳- اۇقووچىلر، گپلردە بېلگى لرنى قۇيە آلە دىلرمى؟

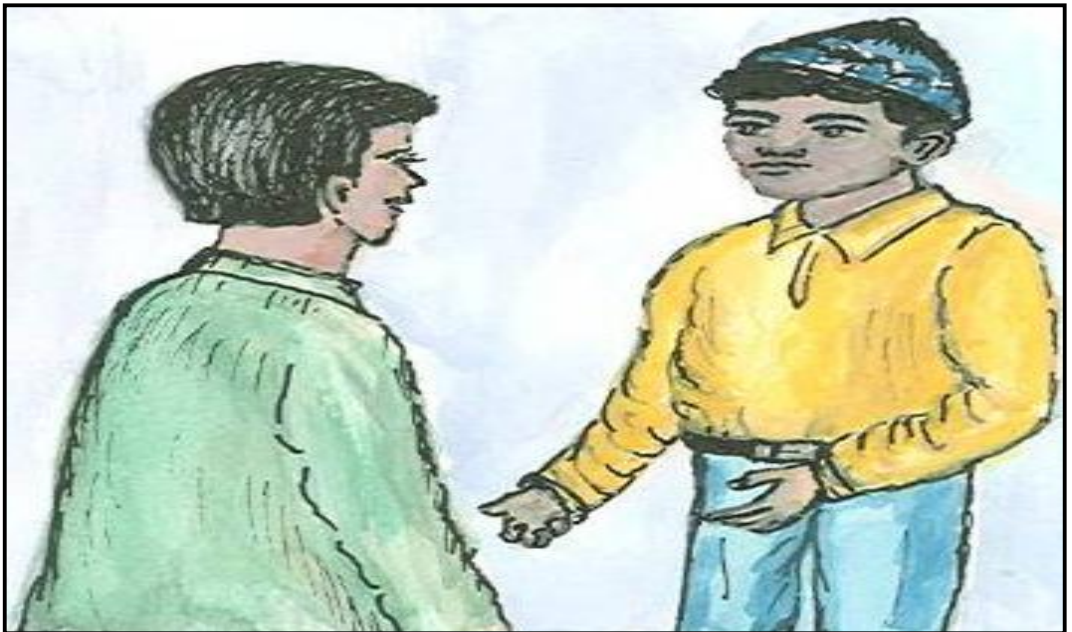
اوى تاپشيريغى:

- قويدەگى گپلردە كېرەكلى بېلگى لرنى قۇيىنگ:
- اى ☐ ارسلان ☐ قەيېرگە كېتە سن؟ ☐ مېن اويدە درس اۇقىمىن ☐
نان نى آل ☐

یگیرمه سگیزینچی درس

هدف: اؤقووچیلرنی یخشی خط یازیش گه قیزیقتیریش.

- ۱- مشق خطی نی قندهی قلم بیلن یازه سیز؟
- ۲- پنسل بیلن مشق خطی نی یازه آله سیزمی؟
- ۳- کیشی لر خط یازه آلمه گنیده، نیمه بؤلر ابدی؟

لطیفه

بیر کیشی، خط یازووچی آلدیگه باریب، دېدی: "مېنگه
بیر خط یازیب بېرینگ!"
خط یازووچی اونگه: "مېنینگ آیاغیم آغرییدی" دېدی.
شونده او کیشی: "مېن سیزنی هېچ یبرگه ییبارمه‌ی من و
آیاغلرینگیز بیلن هم خط یازمه‌ی سیز- کوا" دېدی.

خط يازووچى آيتدى: "تۇغرى آيتەسىز، لېكىن افسوس كە
ھركىم گە خط يازسىم، مېنىڭ اۋزىم خط بىلن بارىشىم
كېرەك، چونكى يازگن خطىمنى ھېچكىم اۋقى المەيدى. اۋز
يازگنىمنى اۋزىم اۋقىشىم كېرەك!"
"يخشى خط، آدم گە زىنت."

* * *

حرمتلى اۋقوتووچى!

- ۱- لطيفەنى اۋقووچىلر سويەسىگە يرهشە ايتىپ، شاگردلرنيڭ ھر بيرىدن سۈرەنگ.
- ۲- خط اۋقىش و يخشى خط يازىش يخشى ليگىنى اۋقووچىلرگە توشۇتتىرىنگ.
- ۳- درس متنى دن ينگى سۈزلرنى تخته گە يازىپ، اۋقىپ، اۋقووچىلرگە بىلدىرسىن.
- ۴- تۇختا و (۱) بېلگى سى قۇيىلەدىگن اۋرىن لرنى اۋقووچىلرگە بىلدىرىپ، تمرين قىلدىرىنگ.

عزيز اۋقووچىلر!

- ۱- متن گە اۋخشش لطيفەلرنى بىلسىنگىز، صنفداش لرىنگىزگە ايتىپ بېرىنگ.
- ۲- قويدەگى گپلر، نېچە سۈزدن توزىلگن؟ آيرى- آيرى يازىنگ:
- خط يازووچى آيتدى: تۇغرى ايتەسىز، لېكىن افسوس كە ھركىم گە خط يازسىم، مېنىڭ اۋزىم خط بىلن بارىشىم كېرەك.

سىنىش:

۱- اۋقوۋچىلر، بو لطيفهنى اۋز سويەلرگە يرەشە، باشقەلرگە سۈزلەي
آلەدىلرمى؟

۲- اۋقوۋچىلر، يخشى خط و يامان خطنى فرق قىلە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

قويىدەگى آتەلر سۈزىنى كىتابچەلرينگىزگە يازىنگ:
يخشى خط، آدمگە زىنت!

يىگىرمە تۇقىزىنچى درس

ھەدەف: اۇقۇوچىلەرگە فايەدەلى ایشلارنى بیلدیریش و اولارنى یخشی ایش قیلیش و مھارت تاپیشگە قیزیقتیریش.

- ۱- قنچه فايەدەلى ایشلار آتینی ایتە آلەسیز؟
- ۲- آتەلرینگیز نیمە ایش قیلەدیلر؟
- ۳- قیسی ایشلارنى یخشی کۆرەسیز و کبلەجکدە نیمە ایش قیلماقچی سیز؟

فايەدەلى ایشلار

دنيادە ھەر خیل ایش بار: اېکینچیلیک، نجارلیک، باغبانلیک، چۆپانلیک، تېمیرچیلیک، دوکاندارلیک، زرگرلیک، تیکووچیلیک، کلاللیک و شولرگە اۇخشاش باشقە ایشلار. آتە - بابالریمیز ایتگنلر: ایش بۆلەدی، خیر کبلەدی.

ھەر یورتنینگ اولوسى یخشی ایشلار، کۆپ محنت چېکسە، یورت لری آباد بۆلیب، اۆز لری تینچلیکدە

يشەيدى لر. پيغمبرىمىز حضرت محمد ﷺ ايتگن لر: كسب و كارگە اېگە بۇلگن كىشى لر، الله ﷻ نىڭ دۇستى دىرلر.

حرمتلى اۇقتووچى!

۱- اۇقووچىلر نىڭ قىزىقىش لرىگە كۆرە فايدهلى ايشلر بارەسىدە معلومات بېرىڭ.

۲- فايدهلى ايش لرىنىڭ مەملىگىنى اۇقووچىلرگە بىلدىرىڭ.

۳- درس متنى دن يىڭى سۆزلرنى تخته گە يازىپ، اۇقووچىلرگە بىلدىرىڭ.

عزيز اۇقووچىلر!

۱- قويدەگى جملەلردە بۇش يېرلرنى تۇلدىرىڭ:

- دنيادە لر بار.

- آتە - بابالرىمىز ايتگن لر: ايش بۇلەدى

۲- قويدەگى جملەنىڭ سۆزلرىنى آيرى - آيرى تخته گە يازىڭ:

- فايدهلى ايشلرگە اېگە بۇلگن كىشى، الله ﷻ نىڭ دۇستى دىر.

سىنىش:

۱- فايدهلى ايشلر يىخشى ليگىنى اۇقووچىلر بىلىپ دىلرمى؟

۲- درس متنى نى اۇقىپ، يازە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

قويدەگى جملەنى كىتابچەلرىڭىزگە يازىڭ:

آتە - بابالرىمىز ايتگن لر: ايش بۇلەدى، خير كېلەدى.

اۋتيزىنچى درس

ھدف: نجار بارەسىدە قىسقىچە مەلۇمات تاپىپ، اونىنىڭ اسبابلىرى بىلەن تانىشىش.

- ۱- دېرەزە، چوكى، مېز، ابشىكىنى كىم يەيدى؟
- ۲- ارە، تېشە، اسكەنە (قاچاۋ)، رندە، بىرمە (بۇرغى) كىم نىڭ اسبابلىرىدىن سەنلەدى؟

نجار

تۆرەنىڭ آتەسى نجار دىر. او، ھەركۈن اپرتەلب، چاينىنى اپچىگەندىن كېيىن، دوكانى تامان جۈنەيدى. تۆرە ھەم آتەسى بىلەن بىرگە، ھەركۈن دوكانىگە بارىپ، آتەسىگە ياردەملىشىپ، شام چاغىدە اويىگە قىتىپ كېلەدى.

نچار، ياغاچدن اپشيك، دېره زه، مېز، چوكى و باشقه
 كېره كلى نرسه لرنى يسه يدى. ارّه، اسكنه (قاچاو)، رنده،
 تېشه و بورغى (برمه) نچار نينگ اسباب لريدن دير. بو
 اسباب لرنى تېميرچى لر يسه يدىلر. توره هم آتەسى دېك،
 ياغاچدن يخشى نرسه لر يىشنى خواھله يدى. سىز هم
 خواھله سنگىز نچار بۇلە آله سىز. نچارلىك هم يخشى
 كسبلر نينگ بىرى دير.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- نچار و اونىنگ يسه يدىگن نرسه لرى حقيده قىسقه معلومات بېرىنگ.
- ۲- نچار قۇللە يدىگن اسباب لر حقيده سۆزلىگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- نچار حقيده بىر سطرلىك خط يازىنگ:
 - ۲- قويدەگى سۆزلر بىلن گپ توزىنگ:
- دۇكان، نچار، اسباب.

سېنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، نچار بارە سىده معلومات بېره آله دىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلر، نچار قۇللە يدىگن اسباب لرنى كيم يسه گنى نى بىلىب دىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

قويدەگى گپنى تۇلدىرىنگ!
 ميز و چوكى نى يسه يدى.

اۆتیز بیرینچی درس

هدف: کسل نینگ حالینی سؤرهش، بواش نینگ ثوابلرینی بیلش و کسل لرگه یاردم قیلش.

۱- تېگره کلرینگیزده کسل کیشی بارمی؟

۲- کسل کیشی نی دوالش اوچون قه پېرگه آلیب باره سیز؟

۳- اگر صنفداش لرینگیزدن بیر کسل بؤلیب قالسه، اونگه قنده ی یاردم قیله سیز؟

۴- دوا ساتیله دیگن جای نینگ آتینی بیله سیزلرمی؟

کسل کؤریش

کسل آدم نی کؤریش و حالینی سؤرهش، کؤپ ثوابلی ایش دیر. کسل کیشی نی کؤریب، حالینی سؤره گن کیشی گه الله ﷻ کؤپ ثواب بېره دی.

بابرېنىڭ آتەسى كىسل بۇلگن اېدى. آتەم، توناكون اونى
كۇرگنى باردىلر. كۇرگن دن سۇنگ، داکترگە آلىب باردىلر. داکتر
كىسلنى معاينه قىلىپ، دوا يازىپ بېردى. كېين آتەم دواخانەدن
دوا ساتىپ آلىپ بېردىلر. بابرىنىڭ آتەسى دوا يېگندن سۇنگ
ساغەيىپ، آتەمدن كۇپدن - كۇپ تشكر قىلدى.

* * *

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- كىسل آدمنى كۇرىش و حالىنى سۇرەش آدابىنى اۇقووچىلرگە بىلدىرىنگ.
- ۲- اۇقووچىلرگە كىسل بۇلگن پىتدە داکترگە بارىپ، اۇزلرىنى معاينه قىلدىرىش لرىنى بىلدىرىنگ.
- ۳- كىسللىكنى آلدىنى آلىش يۇل لرىنى اۇقووچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- قويدەگى جملەلردە بۇش يېرلرنى تۇلدىرىنگ:
- كىسل آدم كۇپ ثوابلى ايش دىر.
- آتەم، توناكون كۇرگنى بارىپ داکترگە آلىپ باردىلر.
- ۲- قويدەگى هر بير سۇز بىلن بير جملە توزىنگ:
بابر، كىسل، داکتر، دوا.

سىنىش:

- ۱- اۋقوۋچىلار، كىسل كۇرىش اءادىبى و كىسللىكلرنىڭ اٰلىدىنى اٰلىش بارەسىدە سۆزلەى اٰلەدىلرمى؟
- ۲- اۋقوۋچىلار درس مەتنىنى اۋقىب، يازە اٰلەدىلرمى؟

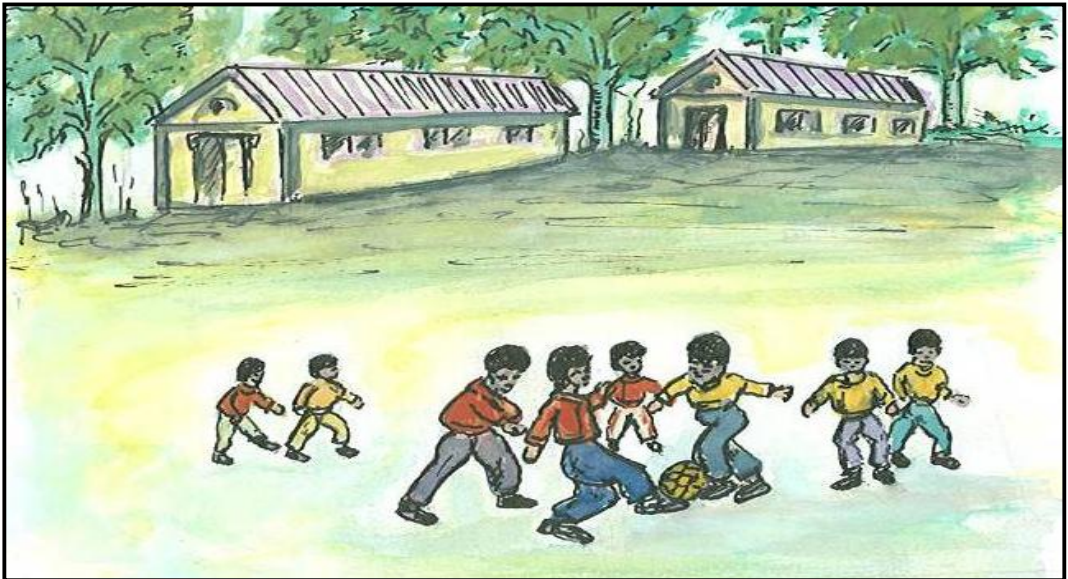
اوى تاپشىرىغى:

قويىدەگى جملەنى كىتابچەلرىڭىزگە يازىڭ:
كىسل اءدمنى كۇرىش و ھالىنى سۇرەش، كۇپ ئوابلى ايش دىر.

اۋتيز ايگىنچى درس

ھدف: اۋقووچىلارنى يىخشى اۋيىن لرگە قىزىقتىرىش و ساغلىقنى سىقلش
اوچون اۋيىن لرنىنگ فايدهلریدن آگاهلنتىرىش.

- ۱- اۋيىن لرنىنگ قىسىسى سىزگە ياقەدى؟
- ۲- مکتب لرىنگىزدە قىسى اۋيىنلر، اۋينەلەدى؟
- ۳- اۋيىن لرنىنگ فايدهلرىنى ايتە آلەسىزىمى؟

يىخشى اۋيىن

يۇلداش، مکتب دن اويىگە كېلدى. يېمگىنى يېگەندى و
چرچاغى چىققەندى سۇنگ، آنەسىگە ايتدى:
آنەجان! مېن چمن گە بارىپ، اۋرتاق لرىم بىلن تۇپ
اۋينەيمىن.
آنەسى ايتدى: بار بالەم، لېكن احتياط قىل، ينە بىرار
يېرىنگ يرهلىپ قالەسىن.

يۇلداش و اۇرتاق لرى تۇپلندىلر. اولر نىنگ سانى اۇن ايگى كىشى ابدى. اولر ايگى گروپ گە بۇلىنىپ، فوتبال اۋيىنىنى باشلەدىلر. فوتبال اۋيىنى عصر گە چە دوام اېتدى. اۋيىن توگە گندن سۇنگ، قووانىپ، اۋز اوى لريگە، ساغ - سلامت قىتدىلر.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- فوتبال اۋيىنى حقيده اۇقووچىلر گە قىسقه معلومات بېرىنگ.
- ۲- اۇقووچىلر گە سپورت فايده لرىنى بىلدىرىنگ.
- ۳- درس نىنگ يىنگى سۇزلرىنى تخته گە يازىپ، اۇقووچىلر گە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- نېچە اۋيىن نىنگ اۋيىنى ايتىنگ.
 - ۲- اۋيىن لر نىنگ فايده لرى حقيده سۇزلنگ.
 - ۳- ايگى گروپ گە بۇلىنىپ، مکتب ميدانىده عملى صورتده فوتبال اۋيىنگ.
 - ۴- قويده گى هر بير سۇز بىلن بير جمله توزىنگ:
- يېمک، آنە، اۇرتاق، تۇپ، احتياط.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، درس متنى نى اۇقىپ، يازە آلەدىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلر، فوتبال و باشقه اۋيىن لر حقيده معلومات تاپىپ، اولر نىنگ فايده لرىنى بىلىپ دىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

قويده گى گپنى كتابچه لرىنگىز گە يازىنگ:
آنە جان، مېن چمن گە بارىپ، اۇرتاق لرىم بىلن تۇپ اۋىنە يىمن.

اوتيزاوپچى درس

ھدف: ياردملشيش يۇلى بىلن ايشلرنىڭ بجرىش يۇللىرىنى بىلىش.

- ۱- معيوب كىشى لىرگە ياردم بېرىش يۇللىرىنى بىلەسىزمى؟
- ۲- ياردملشيش بارەسىدە بىرار ھكايە بىلسىڭىز، آيتىڭ.
- ۳- ياردملشيش بارەسىدە آتەلرسۇزىدن بىر تە ھمال آيتىڭ.

كۇر بىلن كچل

بىر سۇقىر (كۇر) بىلن بىر چۇلاق يۇلداش بۇلىپ، يۇلگە چىقدىلر. يۇللىرىدە بىر كتە نەرگە دۇچ كېلدىلر. بو نەر اوستىدە كۇپرىك يۇق اېدى. چۇلاق، كۇرگە ايتدى:

اوکه جان، مېنىڭ بىر آياغىم معيوب و بو نهرنىڭ
كۈپرىگى ھىم يۇق اېكن. اېندى بو نھردن قندەى قىلىپ،
اۋتەمىز؟

سۇقىر ايتدى: مېنىڭ كۈزىم بۇلگنىدە، سوودن اۋتر
اېدىم.

چۇلاق كۈرگە دېدى: سېن، مېنى ارقەنگگە كۋتر.
مېن، سېنگە يۇل كۈرستىپ، آياق قۇيەدىگن يېرلرنى
آيتەمن.

شوندەى قىلىپ، ايكاويمىز نھردن اۋتەمىز. شوبىلن، اولر
بىر-بىرلرى بىلن ياردم لىشىپ، اىگى يرىم، بىر بوتون بۇلىپ
نھردن اۋتدىلر.

آتەلر سۇزى:

ىگە آت نىڭ چىڭگى چىقمەيدى.

بىر قۇلدن سېس چىقمەيدى.

* * *

حرمتلى اۇقتووچى!

۱- سۇقىر بىلن چۇلاق نىنگ قىسەسىنى اۇقووچىلرگە ايتىپ، نتيجهسىنى بىلدىرىنگ.

۲- ياردملشيش فايدهلرىنى اۇقووچىلرگە بىلدىرىنگ.

۳- درس متنى نىنگ يىنگى سۇزلرىنى تختهگە يازىپ، اۇقووچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

۱- قويدىگى هر بير سۇز بىلن بير جملە توزىنگ:

- يۇلداش، نهر، كۇپرىك، اوكة جان، اياق، ياردم.

۲- قويدىگى جملەلرنىنگ بۇش يېرلرىنى تۇلدىرىنگ:

- اوندىن سۇنگ بير-بيرلىگە ايگى يريم،

بير بوتون بۇلىپ

۳- سۇقىر بىلن چۇلاق نىنگ قىسەسىنى ايتىنگ.

سىنىش:

۱- اۇقووچىلر، سۇقىر بىلن چۇلاق نىنگ قىسەسىنى ايتە آلەدىلرمى؟

۲- اۇقووچىلر، قىسەنىنگ نتيجهسى حقيدە سۇزلەى آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

قويدىگى جملەنى كتابچهلرينگىزگە يازىنگ:

چۇلاق ايتدى: سېن، مېنى ارقەنگگە كۇتر. مېن سېنگە يۇل كۇرستىپ، اياق

قۇيەدىگن جاي لرنى ايتە من. شوندى قىلىپ، ايكاويمىز نهردىن اۋتەمىز.

اۆتیز تۆرتىنچى درس

ھەدەف: چىن دۇست بىلەن يالغان دۇستنى فرقلاش و دۇستلىك

قاعىدەلەرنى بىلىش.

۱- دۇستلەرنىڭىز بارمى؟

۲- اىككى دۇست قىندەي پىتدە بىر-بىرىگە ياردەم بېرەلەيدىلەر؟

۳- بىرەر پىت دۇستىڭىز قىيىنچىلىككە اوچرەگەندە، نىمە ايش قىلەسىز؟

وفاسىز دۇست

تورسون بىلەن اېرگىش، بىر درخت اۋستىدە اۋىنەر اېدىلەر. بىردىن بىر اىيىق كۆرىندى. تورسون قۇرقىب، درخت اۋستىگە چىقىدى. اېرگىش چىقە اۋمەي، اۋلىك دېك بېرگە اۋزەلىب، ياتدى.

اييق كېلىپ، اېرگىش نىنگ باشى، يۈزى و قولاق لىرىنى ايسكب،
اۈز يۈلىنى آلىپ كېتدى.
تورسون درختدن توشىپ، اېرگىش دن سۈرەدى: اييق،
قولاغىنگ گە نىمە دېدى؟
اېرگىش ايتدى: اۈرتاغىنگ قۇرقاق اېكن؛ قىين چىلىك دە
دۈستى نى تشلب كېتر اېكن؛ سېن، او بىلن دۈست بۇلمە، دېب
ايتدى!

آتەلر سۈزى:
يامان يۇلداش ياو بۇلر، روان يۇلدە غاو بۇلر.

* * *

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- وفاسىز دۇست بارەسىدە اۇقووچىلارگە معلومات بېرىنگ.
- ۲- يوقارىدەگى اتەلر سۇزىنى اۇقووچىلارگە بىلدىرىنگ.
- ۳- درس متنىنىڭ يىڭى سۇزلىرىنى تخته گە يازىپ، اۇقووچىلارگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلار!

- ۱- قويدەگى گپلر نىڭ بۇش يېرلىرىنى كېرەكلى سۇزلر بىلن تۇلدىرىنگ:
- تورسون بىلن اپرگش آستىدە اۋىنراپدىلر.
- بىردىنگە كۆرىندى. تورسون قۇرقىب اوستىگە چىقدى.

- ۲- قويدەگى گپلر نىڭ سۇزلىرىنى آيرى- آيرى يازىنگ:
- اۇرتاغىنگ قۇرقاق اپكن؛ قىين چىلىك دە دۇستىنى تشلب كېتر اپكن؛ سېن، او بىلن دۇست بۇلمە.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، چىن دۇست و يالغان دۇست بارەسىدە معلومات بېرە آلەدىلرمى؟
- ۲- درس متنىنى اۇقىپ، يازە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشىرىغى:

اتەلر سۇزىنى كىتابچەلرىڭىزگە يازىنگ:

يامان يۇلداش ياو بۇلر، روان يۇلدە غاو بۇلر.

اۆتیز بېشىنچى درس

ھدف: اتفاق سىزلىك ضررلىرى و اتفاق فايدهلىرىنى بېلىش.

- ۱- اتفاق سىزلىك بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزمى؟
- ۲- صنفداش لىرىنگىز آرەسىدە دۋستلىك و ايناقلىك بۇلسە، يىخشى مى يا دشمنلىك؟
- ۲- اوى و صنف لىرىنگىزدە دۋستلىك و ايناقلىك دە يىشش يۇللىرىنى بىلەسىزمى؟

نفاق نىنگ ضررلىرى

بىر دريا اوستىگە كۆپرىككە اۇخشەگن بىر اينگىچكە تخته قۇيىلگن ابدى. بىر كۈنى ايگى اېچكى ايگى تاماندن كېلىپ، تخته اوستىدن اۇتماقچى بۇلىپ، بىر- بىرلىگە دوچ كېلدىلر. بىر تەسى ايتدى: سېن ارقەگە كېتىپ، مېنگە يۇل بېر.

باشقهسى آيتدى: سېن آرقه گە كېت.
آره لريده قتيق جنجال بۇلدى. شونده ايكاولرى هم
بۇيين لريني اېگيب، شاخ لشديلر. نتيجه ده ايكاولرى هم
شاخ لشيپ، تخته اوستيدن دريا گە توشيپ، چۇكديلر.
بو دير، نفاق نتيجه سى.
بىز هم شو قصه دن نتيجه آليپ، اۋز ارا دۇستليک و
محبت نى كۈپه ي تيره يلىك.

* * *

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- ايگى اېچكى نىنگ قصەسىنى اۇقووچىلرگە بىلدىرىپ، نفاق نىنگ ضررلىرىنى توشونتىرىنگ.
- ۲- صلح، تىنچىلىك و دۇستلىك فايدهلىرىنى اۇقووچىلر سويەسىگە يەرەشە بىلدىرىنگ.
- ۳- درس متنى نىنگ يىنگى سۆزلىرىنى تخته گە يازىپ، اۇقووچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- ايگى اېچكى نىنگ قصەسى و شونگە اۇخشاش باشقە قصەلىرىنى بىلسىنگىز، صنفدە توريپ آيتىنگ.
- ۲- اگر شو ايگى اېچكى بىر-بىرلىرى بىلن ايناق بۇلگن لريدە، عاقبت نىمە بۇلر ابدى؟ هر بىر اۇقووچى آيرى-آيرى سۆزلىسين.
- ۳- قويىدەگى جملەنىنگ بۇش يېرلىرىنى تۇلدىرىنگ:
- ايكاولرى هم تخته اوستيدىن توشىپ چۇكديلر.

سىنش:

- ۱- اۇقووچىلر، نفاق ضررلىرى و صلح و دۇستلىك فايدهلىرىنى بىلىپ دىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلر، درس متنىنى اۇقىپ، يازە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

- قويىدەگى گپنى كتابچەلرينگىزگە يازىنگ:
- ايكاولرى تخته اوستيدىن درياگە يىقىلىپ، چۇكديلر. نفاق نتيجهسى شوندى دىر.

اۆتیز آلتینچی درس

هدف: تیش لرنی پاکلش یؤل لرنی اؤرگنیش و فایده لرنی بیلش.

- ۱- مسواک و یا برس نی کؤریب سیزلرمی؟ برس و مسواک، نیمه مقصده قۇلنیلهدی؟
- ۲- هر ابرته اویقودن تورگنینگیزده، آغیز و تیش لرنینگیزنی نیمه بیلن یووه سیز؟
- ۳- تیش لرنینگیز آغریسه، کیم گه باره سیز؟

تیش لرنی اسرهش

بیز، تیش لریمیزنی پاکلش اوچون مسواک یا برس دن فایده لنه میز. تیش لریمیزنی برس و کریم بیلن یووسک، آغزیمیز یامان ایس برمه یدی و تیش لریمیز دایم ساغ - سلامت قالدی. اگر کؤپ ساووق یا کؤپ ایسیق سوو

ایچسک یا یېمک یېسک، تیش لریمیز گه ضرر یته دی.
یانغاق، بادام، پسته و دانک (سویک) نی تیشلریمیز بیلن
چاقمس لیگیمیز کپره ک. تیش لریمیز آغریگن پیتده، تیش
داکتری گه باریب، کورستیش و دوالشیمیز کپره ک.
تیش لریمیز الله ﷻ نینگ کته نعمتی دیر. کپلینگ بو
نعمت نینگ قدرینی بیلیب، اونی یخشی اسره یلیک.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- مسواك، برس و كريمىنى صنف گە كېلتىرىپ، اولردن فايدهلنىشنى عملىي صورتدە اۇقووچىلار گە بىلدىرىنگ.
- ۲- كۇپ ايسىق و كۇپ ساووق نرسەلرنى اىچىش، و يېشى ھمدە قىيىق نرسەلرنى تىش بىلن سىندىرىش ضررلرنى اۇقووچىلار گە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلار!

- ۱- قويدەگى گپلرنىنگ بۇش يېرلرنى تۇلدىرىنگ:
- تىش لىمىزنى پاكلىش اوچون فايدهلنەمىز. تىش لىمىز
اگرىسە بارىپ، دوا آلەمىز.
- ۲- قويدەگى گپلرنىنگ سۆزلرنى ايرى - ايرى يازىنگ:
- كۇپ ساووق يا كۇپ ايسىق سوو اىچسك يا ايسىق يېمك يېسك،
تىش لىمىز گە ضرر يېتكىزەدى.
- ۳- ھر بىرىنگىز برس يا مسواكنىنگ ايشلەتىشنى عملىي شەكلدە كۆرسىتىنگ.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلار، تىش لرنى پاكلىشنى بىلىپدىلرمى؟
- ۲- درس متنينى اۇقىپ، يازە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

- قويدەگى آتەلر سۆزىنى كىتابچەلرىنگىز گە يازىنگ:
ساغلىگىم، بايلىگىم.

اۆتيز يېتىنچى درس

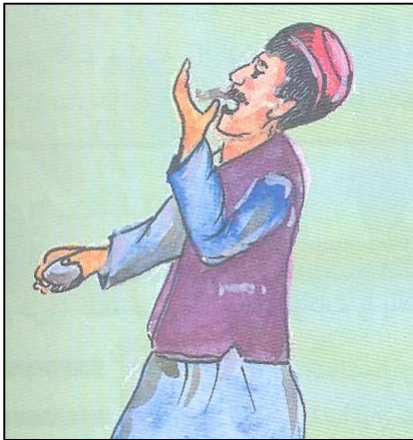
ھدف: اۇقۇوچىلارنى ناس، سگرت، چلم و باشقە عمللارنىڭ ضررلىرىدىن
اگاھلەتتەيىپ، اولارنى بو عمللاردىن اوزاقلشتىرىش.

- ۱- ناس نېمە دىر؟ بو حققدە سۆزلەي آلەسىزىمى؟
- ۲- سگرت بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزىمى؟
- ۳- چلمنى كۆرىپ سىزىمى؟ كۆرگن بۇلسىڭىز، باشقەلەرگە سۆزلەي آلەسىزىمى؟
- ۴- ناس چېكەدىگن آدملارنىڭ تىشلىرى نېمە اوچون سب - سىرىق دىر؟ بو بارەدە
سۆزلەي آلەسىزىمى؟

* * *

ھكاية

بېگ مرادنىڭ آتەسى عاشوراكە، ناس چېكەردى. شونىڭ
اوچون، تىشلىرى سب-سىرىق بۇلىپ، ايسى بېرەردى. اۆتگن
كون تىشلىرى آغرىپ، داکترگە باردى. داکتر، اونىڭ تىش
لىرىنى كۆرىپ:

تىشلىرىنىڭىزنى ھركون كرىم و
برس بىلن يووينىڭ و ناس، سگرت،
چلم و شوکىبى ضررلى نرسەلەرنى
چېكەنگ دەپ، توصىيە قىلدى.

عاشوراكە، داکترنىڭ سۆزلىرىنى
اېشىتەگەندىن سۇنگ، ناس قۇتى سىنى

چۇنتەگىدىن چىقىرىپ، اوزاققە تشلەدى. او، داکتر سۆزلىرىگە عمل
قىلىپ كېلەجەدە، ناس چېكەمس لىككە قصد قىلدى.

حرمتلى اۇقۇتۇچى!

۱- ناس، سگرت، چلم و شوکبى نرسەلرنىڭ ضررلىرى بارەسىدە سۆزلىگ.

۲- درس مەنىدەگى يىڭى سۆزلەرنى تەختەگە يازىپ، اۇقۇتۇچىلەرگە بىلدۈرىڭ
و يازدۈرىڭ.

عزيز اۇقۇتۇچىلەر!

۱- عاشور اكه، نىمە اوچون ناس قوڭى سىنى اوزاققە تەشلەدى؟ يەخشى ايش
قىلدى مى يا يامان؟ اونىڭ بو قىلگن ايشى بارەسىدە گرۇپلەرگە بۆلىنىپ، سۆزلىشىڭ.

۲- مەنىڭ يىڭى سۆزلەرى بىلەن گپ تۈزىڭ.

۳- اۇقۇلگن حكاىەنىڭ بىر بۆلىمىنى ايتىڭ.

سىنىش:

۱- اۇقۇتۇچىلەر، درس مەنىنى اۇقىپ، يازە اەلەدىلەرمى؟

۲- اۇقۇتۇچىلەر، يىڭى سۆزلەردىن گپ تۈزە اەلەدىلەرمى؟

۳- اۇقۇتۇچىلەر، ناس، سگرت، چلم و شوکبى نرسەلرنىڭ ضررلىرى بارەسىدە
سۆزلەش اەلەدىلەرمى؟

۴- اۇقۇتۇچىلەر، حكاىە مەفھۇمىنى بىلىپ دىلەرمى؟

اوى تاپشۇرىغى:

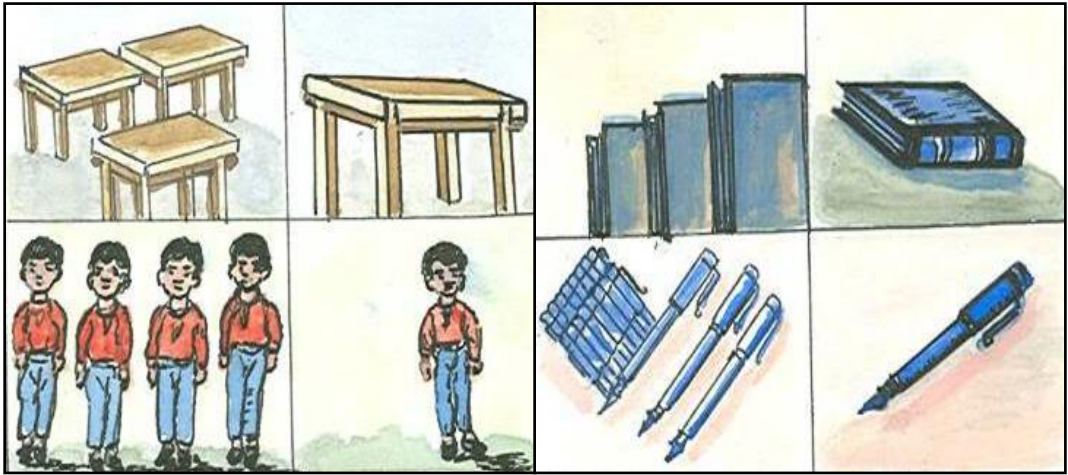
قۇيىدەگى سۆزلەربىلەن گپ تۈزىڭ:

چۇنتەك، سەب - سەرىق، سۆز، ناس.

اۆتيز سگيزينچى درس

ھدف: اۆتيزينچى بىرلىك ۋە كۆپلىك شەكىللىرىنى بىلىش ۋە اۆتيزينچى بىرلىك ۋە كۆپلىك شەكىللىرىنى تۇغرى اۆتيزش، يازىش ۋە سۆزدە ايشلەتەش.

- ۱- بىرلىك بارەسىدە بىر نەرسەنى بىلەيسىز؟
- ۲- كۆپلىك دېمەنىنى ايتەدىلەر؟
- ۳- «قلم» سۆزى كۆپلىك شەكىلدە مى يا بىرلىك شەكىلدە؟
- ۴- كۆپلىك ۋە بىرلىك بارەسىدە مىثال كېلىتەرەلەيسىز؟

اۆتيزينچى بىرلىك ۋە كۆپلىك شەكىللىرى

احمد، اۆتەسىگە ايتدى: اۆتەجان، توناكون بازاردە بىر آدم تاووشى بارىچە بوندەى دېمە، قىچقىرىدى: اى قصابلەر، ناناىلەر، ھوتلچىلەر ۋە ساتوۋچىلەر، اېشىتىنىڭ ۋە اگاه بۆلىنىڭ! شەھردارلىك تامانىدىن بىرچە نەرسەلەرگە يىڭى نىرخ قۇيىلدى. قۇيىلگىن نىرخدىن اۆتيزقراق ساتەدىگىن كىشىگە قىيىق جىزا بېرىلەدى.

آته جان، نيمه اوچون قصابنى قصابلر، نانوانى نانوالر، هوتلچينى
هوتلچيلر دېب، قيچقيرر ابدى؟

آته سى بوندهى جواب بېردى: بىر نرسه نى بىرلىك و بىردن
كۆپى نى كۆپلىك دېدىلر. "لر" قۇشىمچە سى بىرلىك نى كۆپلىك كە
اۋز گرتىرەدى.

مثال اوچون: قلمدن قلملر، كتابدن كتابلر، مېزدن مېزلر،
آدمدن آدملر، قصابدن قصابلر يىسب، شوگبى باشقە نرسەلرنى هم
كۆپەيتىرىش ممكن.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- اۇقووچىلرگە اۆلرلننگ بىرلىك و كۆپلىك شكللرلنى مثال كېلتىرىش بىلن بىلدىرىنگ.
- ۲- اۇقووچىلردن درس مەنى دەگى اۆلرلننگ بىرلىك و كۆپلىك شكللرلنى ايرى- ايرى كۆرسىتىش لرىنى اىستىنگ.

عزىز اۇقووچىلر!

- ۱- اۆلرلننگ بىرلىك و كۆپلىك شكللرل بارەسىدە ايرى- ايرى سۆزلنگ و عملى صورتدە كۆرسىتىنگ.
- ۲- قويدەگى سۆزلرلننگ بىرلىك و كۆپلىك شكللرلنى دىفترلرلننگىزگە ايرى- ايرى يازىنگ.
- ۳- پىنسل، چوكى لىر، آسمان، يولدوزلر، قاوون، يۆللر، باداملر، آدم، آت، خاتىنلر.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، اۆلرلننگ بىرلىك و كۆپلىك شكللرلنى بىلىپ دىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلر، درس مەنىنى اۆقىپ، يازە آله دىلرمى؟
- ۳- اۇقووچىلر، اۆلرلننگ بىرلىك و كۆپلىك شكللرلنى بىر- بىرىدن اجرەتە آله دىلرمى؟

اوى تاپشیریغى:

- قويدەگى اۆلرلر بىرلىك شكلیدە (اۆلرلنى كۆپلىك شكلگە اۆزگرتىرىنگ:
- اېركك - حمام - باله - كاغذ - يېمك).

اۆتيز تۇقىزىنچى درس

ھەدەف: يىخشى بالەنىڭ سەفتلىرىنى بىلىش ۋە اۇقۇۋچىلارنى بىلىم

اۋرگىنىش گە قىزىقتىرىش.

۱- يىخشى بالەلەر مەكتەپدە نىمە ايش قىلەدىلەر؟

۲- اۋىلرىڭىزدە نىمە ايش قىلەسىز؟

يىخشى بالەلەر

كېلىڭ يىخشى بالەلەر
يىخشى اۋقىب اۋرگىنىب
بىرگە مەكتەپ بارەيلىك
يىخشى ات چىقارەيلىك

اويقودن اويغانه‌دى
درسى نى اۋرگانه‌دى

اۋز اويى دېك بيله‌دى
مكتب‌گه شاشيله‌دى

دايم حرمت قيله‌دى
اېل‌گه خدمت قيله‌دى

يامانلىك‌دن قاچه‌دى
ياروغلىكنى ساچه‌دى

يخشى ليكنى اۋيله‌يلىك
دايم يخشى سۋيله‌يلىك
دكتور شفيقه يارقين

يخشى باله اېرتەلب
اوي ايشىنى بجريب

يخشى باله مكتبنى
كېچ قالمس‌دن هر كۈنى

يخشى باله همه‌نى
اۋز يورتىنى سپوه‌دى

يخشى باله هميشه
هر تامانگه قوياش دېك

كېلىنگ يخشى باله‌لر
دايم چين سۋزلى بۋليب

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- اۇقووچىلارنى تۇپلې، يوقارىدەگى ترانەنى اۇقتىتىرىنگ.
- ۲- اۇقووچىلار سويەسىگە يەرەشە، بالەلر نىنگ مسؤوليت لرىنى بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلار!

- ۱- قويدەگى مصرع نىنگ سۆزلرىنى ايرى - ايرى يازىنگ:
- هر تامانگە قوياش دېك ياروغلىكنى ساچەدى
- ۲- قويدەگى گپلر نىنگ بۇش جايلرىنى تۇلدىرىنگ:
- كېچ قالمس
- اۇز يورتى
- ابل گە

سىنش:

- ۱- اۇقووچىلار، درس متننى كتاب يۇزىدن اۇقىپ، تختهگە يازە آلەدىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلار، ترانە بارەسىدە سۆزلەى آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

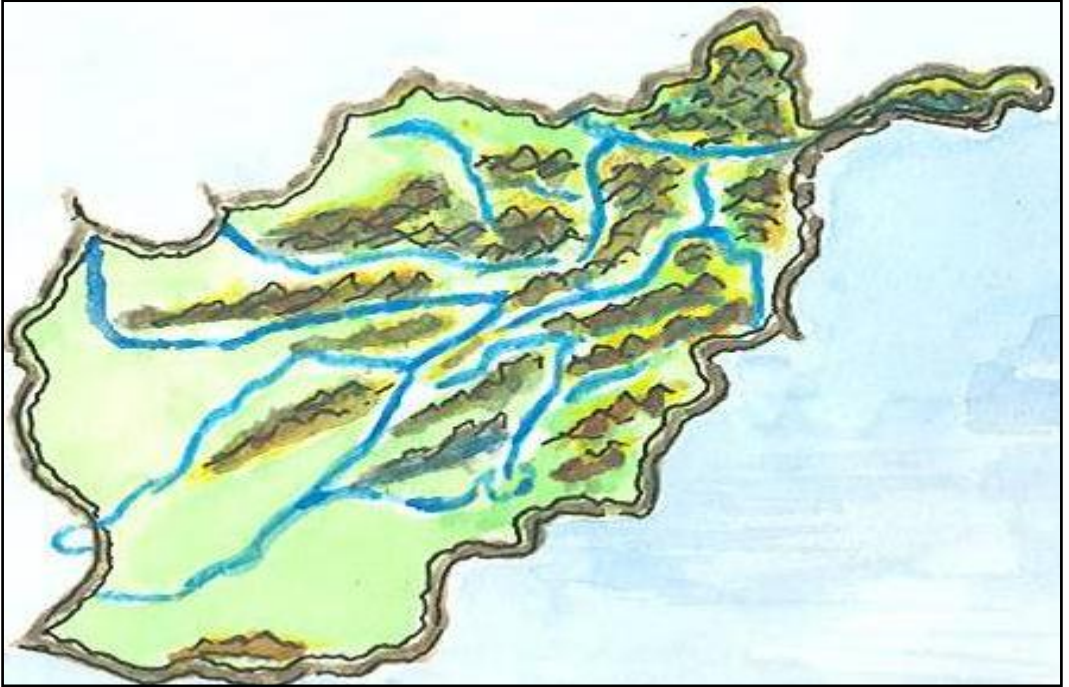
قويدەگى بېتنى كتابچەلرىنگىزگە يازىنگ:

يخشى ليكنى اۋيله يليك	كېلىنگ يخشى بالەلر
دايم يخشى سۋيله يليك	دايم چين سۆزلى بۇلېب

قىرقىنچى درس

ھدف: افغانستان بارەسىدە قىسقىچە مەلۇمات تاپىش ۋە ئوندى يىشەيدىگن
اېل لىرىنىڭ ئاتلىرىنى بىلىش، ئۆلكەمىز ئابدلىگى ۋە اسرەشى اوچون چىن
يۈرەكەن ايتىلىش.

- ۱- ئۆلكەمىزنىڭ ئاتىنى بىلەسىزلىرىمى؟
- ۲- ئۆلكەمىزدە بار نرسەلەر بارەسىدە سۆزلەي ئالەسىزلىرىمى؟
- ۳- ئۆلكەمىزدە يىشەيدىگان تورلى اولوس لىرىنىڭ ئاتلىرىنى بىلەسىزلىرىمى؟

ئۆلكەمىز

سەنجر، آتەسىگە آيتدى: آتەجان، توناكون اېلمراد مېندىن
"ئۆلكەمىزنىڭ قەدىم ۋە ھازىرگى آتى نېمە؟" دېيىپ سۆرەدى ۋە
ئۆلكەمىز بارەسىدە سۆزلىشىمنى اىستەدى. مېن اونگە جواب
بېرە ئالمەدېم.

- آتەجان، اۆلكەمىز بارەسىدە مېنگە مەلومات بېرىنگ.
 سىنجرىنىڭ آتەسى قىوۋاىب آيتدى: بالەم، دقت بىلن
 مېنىڭ سۆزلىرىمگە قولاق سال و بو سۆزلىرنى اېسىنىڭدن
 چىقرمەي، اېرتەگە اېلمىرادىنىڭ جوابىنى بېر.
 اۆلكەمىزنىڭ قىدىمكى آتلىرى آريانا و خراسان و
 حاضرىكى آتى افغانستان دىر. افغانستان دە آمو و ھلمند
 درياسى كىي كتە دريالر و ھندوكش دېك اولكن تاغلر بار.
 تاغلرىدە تورلى- تومن كانلر و اۋرمانلر بار. اۆلكەمىز
 چىرايلى دىر. افغانستان دە خىلمە-خىل قوملر و اولوسلر:
 پشتونلر، تاجىكلر، توركلر (اۋزبېكلر، توركمەنلر...)
 بلوچلر، پشەيىلر، نورستانىلر و باشقە قوملر ىشەيدىلر.
 بىرچەمىزگە بو اۆلكەنى كۆپ سېويىب، آباد قىلىش فرض دىر.

* * *

حرمتلی اوقیتووچی!

- ۱- افغانستان باره‌سیده اوقووچیلر گه قیسقه معلومات بېرینگ.
- ۲- افغانستان نقشه‌سینی صنف‌گه کبلیتیریب، اوقووچیلر گه کورستینگ.
- ۳- درس متنی‌نینگ ینگى سؤزلرینی تخته‌گه یازیب، اوقووچیلر گه بیلدیرینگ.

عزیز اوقووچیلر!

- ۱- قوییده‌گی گپ‌نینگ بوش یېرلرینی تۆلدرینگ:
- افغانستان ده _____ پشتون‌لر، تاجیک‌لر، تورک‌لر (اؤزبېک‌لر، تورکمن‌لر ...) .
- ۲- قوییده‌گی هر بیر سؤز بیلن مناسب جمله توزینگ:
- افغانستان، اولوس، اۆلکه، کان، تاغ.
- ۳- درس متنی‌دن ینگى سؤزلرنی آیری-آیری دفترلرینگیز گه یازینگ.

سینش:

- ۱- اوقووچیلر، افغانستان باره‌سیده قیسقه معلومات بېره آله‌دیلمی؟
- ۲- اوقووچیلر، درس متنی‌نی اوقیب، یازه آله‌دیلمی؟

اوی تاپشیریغی:

- قوییده‌گی گپ‌لرنی دفترلرینگیز گه یازینگ:
- افغانستان ده آمو و هلمند دریاسی کبی کته دریالر، هندوکش دېک اولکن تاغلر و کپنگ دلهر بار. تاغلریده تورلی-تومن کان‌لر و اورمان‌لر بار. اۆلکه‌میز جوده گؤزهل و چیرایلی دیر.

قىرق بىرىنچى درس

ھدف: كۈلگۈلى ھىكايەلەرنى اۋرگىنىش، اۋز ۋەتيدە سۆزلىش ۋە دۋستلەرنى

قۇۋانتىرىش.

- ۱- كۈلگۈ بارەسىدە سۆزلەي آلەسىزىمى؟
- ۲- كۈلگۈ بىلەن ىشش بارەسىدە سۆزلىگ.
- ۳- بىرەر كۈلگۈلى ھىكايەنى بىلىسنگىز، آيتىنگ.

كۈلگۈلى ھىكايە

اۋقیتوۋچى، دايم اۋقوۋچىلەرگە آيتراپدى: «اۋقوۋچىلەرىم، سىزلىرگە بىرەر كىشى يامانلىك قىلسە، سىز اولرگە يىخىلىك قىلىنگ. يىخىلىك نىنگ فايدەلىرى كۈپ دىر»

بیر کون طغرل، آتەسی نینگ عینکی نی سیندیریب،
اوندن سۈنگ چاپیب آتەسی نینگ آلدیگە باریب، آیتدی:
آتەجان، اۋقیتووچیمیز دایم یامان لیککە یخشی لیک
قیلینگلر، دېب آیتراپدی. حاضر مېن سیزگە بیر یامان لیک
قیلیب مەن. سیز، مېنینگ قیلگن یامان لیگیم گە یخشی لیک
قیلینگ.

آتەسی حیران قالیب: مېنگە قیلگن یامان لیگینگنی آیت،
اوندن سۈنگ مېن سېنگە یخشی لیک قیلەیین، دېدی.
طغرل آیتدی: یۇق، آتەجان، اۋن افغانی بېرمە سنگیز،
آیتمە یمن.

آتەسی اۋن افغانی بېرگندن سۈنگ، طغرل آیتدی: مېن
سیز نینگ عینکینگیزی سیندیریب مەن!

* * *

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- يىڭى سۆزلرنى تخته گە يازىپ، اۇقووچىلر گە اۇقتىنىڭ.
- ۲- حكاىە نىڭ نتيجه سى حقيده سۆزلىڭ.
- ۳- كۆلگۈلى حكاىەلر گە اۇقووچىلرنى قىزىقتىرىڭ.
- ۴- تۇختا و اوندان بىلگىلر نى اۇقووچىلر گە بىلدىرىڭ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- حكاىە بارەسىدە سۆزلىشىڭ.
- ۲- يىڭى سۆزلر بىلن گپ تۈزىڭ.
- ۳- طغرل، آتەسىگە قىسى يامانلىگى نى آيتدى؟ بو بارەدە سۆزلىڭ.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، درس مەنى نى اۇقىپ، يازە آلەدىلر مى؟
- ۲- حكاىە نتيجه سى نى بىلىپ دىلر مى؟
- ۳- يىڭى سۆزلر بىلن گپ تۈزە آلەدىلر مى؟

اوى تاپشيريغى:

- قويىدەگى گپ نى تۈلدىرىڭ:
- يامانلىك قىلگن كىشى گە قىلىڭ.

قىرق ايگىنچى درس

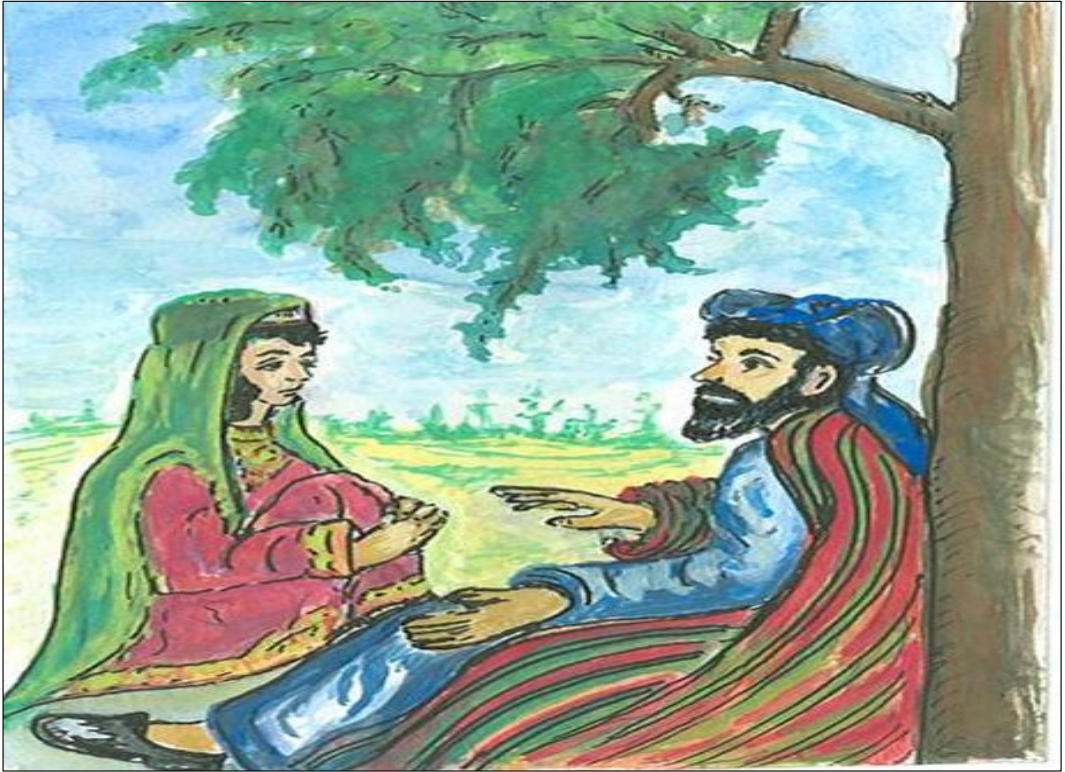
ھدف: سۆزلىش آدابىنى اۋرگىنىش، اۋىلىب سۆزلىش، يىخشى سۆزلىش

آدابى دن حىيات دە فايده لىنىش.

۱- بىر كىشى سۆزلىب تورگن بۇلسە، نىمە ايش قىلىشىمىز كېرەك؟

۲- كۆپ سۆزلىش و اۋىلەمەى سۆزلىش يىخشىمى يامانمى؟

۳- صنفداش لىرىنىگىزگە يىخشى سۆزلىش بارەسىدە معلومات بېرەلسىنگىز، سۆزلىگ.

سۆزلىش آدابى

معلم باتورخان، يولدوزنىڭ آتەسى دىر. او، بىرىنچى

درس كونىدە بو سۆزلىرىنى يولدوزگە آيتدى: قىزىم، ھەر بىر

سۆزنى اۋز وقتى و اۋز جايىنى بىلىپ، سۆزلە. بىر كىشى

سۆزلىب تورگن بۇلسە، گېپىنى اوزىب، گېيرمە. سۆزلىشىگندە
نوبىتىنى اونوتمە؛ اۋىلەمى، سۆزلىمە؛ باشقىلارنىڭ
سۆزلىرىنى يىخشى اېشىت، يامان سۆزلىرىنى ايتمە؛ اۋىلىب،
ياقىملى سۆزلىرىنى گېير. يىخشى سۆزلىەيدىگن كىشىنى ھەمە
يىخشى كۆرەدى. يولدوز، بو سۆزلىرىنى اېشىتگندىن سۇنگ،
اتەسىنىڭ قۇللىرىنى اۋىپ، كۆپ قوۋانچ بىلن اونگە
ايتدى: اتەجان، سىزنىڭ ايتگن سۆزلىرىڭىزنى قولايغىمگە
اىلىب، سۆزلىەگنىم دە، دايم اولردىن فايدەلنەمن.

* * *

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- سۆزلىش آدابى بارەسىدە اۇقووچىلر سويەسىگە يرەشە سۆزلىگ.
- ۲- اۇقووچىلرنى گروپلرگە بۆلىپ، هر گروپدن بىر-بىر اۇقووچىنى گپىرتىرىنگ.
- ۳- ياقىملى سۆز بىلن اچىق سۆز اۋرتەسىدەگى فرقلىرىنى اۇقووچىلرگە توشونتىرىنگ.
- ۴- يىنگى سۆزلرنى تختهگە يازىپ، اۇقووچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- درس مىتنىدىن يىنگى سۆزلرنى تاپىپ، هر بىرى بىلن گپ تۈزىنگ.
- ۲- هر بىرىنىڭ بىر-بىر ياقىملى سۆز ايتىنگ.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، سۆزلىش آدابىنى بىلىپدىلمى؟
- ۲- يىنگى سۆزلر بىلن گپ تۈزەلەدىلمى؟
- ۳- درس مىتنىنى اۋقىپ، يازەلەدىلمى؟

اوى تاپشيريغى:

قويىدەگى سۆزلر بىلن گپ تۈزىنگ:
قىزىم، فايدە، يىخشى، سۆز.

قىرق اوچىنچى درس

ھدف: رخصت رقعەسى نى اۇقۇۋچىلر گە اۋرگىتىش.

- ۱- رقعە دېپ، نىمەنى آيتەدى؟ بىلىسنىڭىز، سۆزلىڭ.
- ۲- بىر رخصت رقعەسىنى كىتابچەلر ئىنگىزگە يازە آلەسىز مۇ؟
- ۳- شۇنىڭغا اۋخىشش بىر كىسلىك رقعەسىنى ھەم يازە آلەسىز مۇ؟

رخصت رقعەسى

ھرمەتلى سىر مەلىم صاھب،

ھىرور ایشىم بارلىڭى اوچون، بوگون مەتبەگە كېلە آلەمەن.
ھازىرى كىتابىدە رخصت مەاملە قىلىشىنىڭىزنى امىد قىلەمەن.

"ھرمەت بىلەن"

اىكىنچى سىنف اۇقۇۋچىسى توران بېگ.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- رخصت و كسل ليك رقعەلرینی تخته گە يازىب، اۇقووچىلر گە اۋرگىتىنگ.
- ۲- خط يازىشنى اۇقووچىلر گە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- قويىدەگى سۆزلرنى آىرى-آىرى يازىنگ:
 - ۲- حاضرى كتابى دە رخصت معاملە قىلىشىنگىز گە اميد قىلەمن.
 - ۳- قويىدەگى سۆزلر بىلن گپ توزىنگ:
- تخته، يازىش، ضرور، ايش.

سىنش:

- ۱- اۇقووچىلر رخصت رقعەسىنى يازە آلەدىلرمى؟

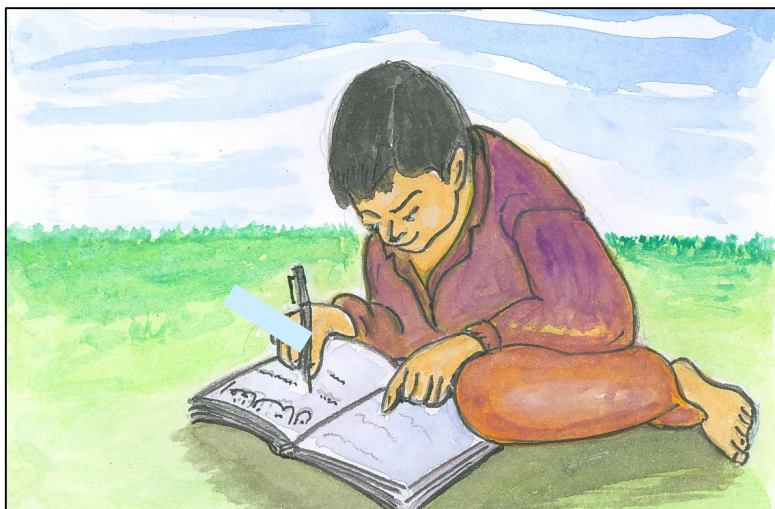
اوى تاپشيريغى:

ھربىر اۇقووچى رخصت يا كسل ليك رقعەسىنى كتابچەلرگە يازىب كېلسىن.

قىرق تۇرتىنچى درس

ھەدەف: اۇقۇۋچىلارنى يىخىنى خەت يازىش، خەت اۇقىش، عايلە و دۇستلارنىڭ احوالىنى خەت ارقەلى سۇرەش گە قىزىقتىرىش.

- ۱- مسافر اينى- آغە لرىنگىزدن قندەى احوال آله سىز؟
- ۲- اوزاق دەگى دۇستلارنىڭىزدن خەت كېلەدىمى؟ كېلسە، اولارنىڭ خەتىنى اۇقى آله سىزىمى؟
- ۳- سىز، اولرگە خەت يازىپ سىزىمى؟

امان الله نىڭ آتەسى گە يىبارگن خەتى

حرمتلى آتە جانىم،

برچەدن آلدىن، سلام و احترامىمنى قبول اېتىڭ. مېن، مېھربان آنە جانىم، عزيزا كە و اوكلەر و قدرلى آپە- سىنىڭىل لىرىم و باشقە دۇستلر و قرىنداشلىرىم برچە صنفداشلىرىم بىلن اېسان- امان يىشب يورىبمىن. الله تعالى سىزنى ھەم اۋز پناھىدە اسرەسىن.

آته جان! منه شويقين كون لرده امتحان لريميز باشلندهدى،
شونينگ اوچون كېچه وكوندوز درس لريم نى يخشى اوقيب،
امتحانلرده يخشى نمره لر اليب، صنفيمده بيرينچى بوليشنى
ايسته يمن. سيز دعا قيلسنگيز، انشاء الله تيله گيم گه
يپته من. هر قندهى خدمتينگيز گه تيار من.

حرمت بيلن

"اوغلينگيز، امان الله"

* * *

حرمتلى اۇقتووچى!

۱- ھربىر اۇقتووچى اۋز سويەسىگە يەرەشە اينى-اڭەلرى يا اۋرتاق لرىگە خط يازسىن.

۲- يىنگى سۈزلرنى متن دن آلىب، تخته گە يازىنگ.

۳- ھربىر اۇقتووچى اۋز آتە، اكە، اوکە، آبە و تاڭەلرى آتلىرى نى يازسىن.

عزيز اۇقتووچىلر!

۱- ھر بىرىنگىز، اۋز آتەلرىنگىز گە ايگى سطر دن كۋپراق خط يازىنگ.

۲- قويدەگى گپلر نىنگ بۇش جاى لرىنى تۋلدىرىنگ:

- سلطان بازار كېتدى.

- احمد اۋقىدى.

- كرىم آتەسىگە يازدى.

۳- قويدەگى سۇراق گپى گە جواب يازىنگ:

- اۋزبىك تىلى امتحانى دە نېچە نمرە آلدىنگىز؟

سىنىش:

۱- اۇقتووچىلر، درس متنى نى اۋقىب، يازە آلهدىلرمى؟

۲- اۇقتووچىلر، اۋز اينى- اڭەلرىگە خط يازە آلهدىلرمى؟

۳- اۇقتووچىلر، توگنمەگن قىسقه گپنى توگنە آلهدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

ايگى سطر دن كۋپراق بىر خطنى خواهله گن كىشىنگىزگە يازىنگ.

قىرق بېشىنچى درس

ھەف: خط فايدهلرينى بيلديرىش و اۇقووچيلرنى اۋرگنىش گە قيزىقتىرىش.

- ۱- خط يازە آلەسىزمى؟ خط يازىش فايدهلرى بارەسىدە سۆزلىگ.
- ۲- سوادلى و سوادسىز كىشى نىنگ فرقلىرى حقيده سۆزلىگ.
- ۳- مکتب اۋقىش فايدهلرى تۇغرى سىدە سۆزلىگ.

خط يازىش فايدهلرى

اېركىن نىنگ اوکەسى عىلىشېر، اوزاق ولايتدە عسکر اېدى. آىلر اۋتگندىن سۋىنگ، اوندىن بىر خط كېلدى.

اېركين نينگ اۋزى خط اۋقى الەمس اېدى، شونىنڭ اوچون
خطنى بوتون قىشلاققە اۆيب باردى؛ اما ھېچ كىم
علىشېرنىنڭ خطىنى اۋقى الەمدى. اېركين كۆپ چرچى،
ھىران بۆلب قالدى. شو وقتدە اېركين، اكبر ناملى بىر بالەگە
اوچرەدى. اېركين، اكبرگە ايتدى:

اكبر جان! علىشېر جان دن بىر خط كېلىدى. خط اۋقى الەدىگن
بىر ار آدمنى كۆرسىت.

اكبر ايتدى: اېركين اكە، مېن اۋزىم خط اۋقى الەمن،
خطىنگىزنى بېرىنڭ، اۋقىب بېرەيىن.

اكبر جان، ھزل قىلمە، كىچىك كىنە بالەسن، قندەى قىلىپ
خط اۋقى الەسن؟

اكبر ايتدى: اېركين اكە، خط اۋقىش كتەلىك يا
كىچىكلىككە باغلىق اېمس. ھركىم مەتبەگە بارسە و
مەنت بىلەن درس اۋقىسە، خط اۋقى الەدى.

اېركين خطنى اكبرگە بېردى. اكبر، علىشېرنىنڭ خطىنى
اۋقىب، اېركينگە توشونتىردى. اېركين، اكبرنىنڭ يوزى دن
اۋقىب، اوندان تشكر قىلدى و قوئاش اتلى اۋغلىنى
مەتبەگە يىبارىپ، سوادلى قىلىشگە عەھد قىلدى.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- خط فايدهلىرى بارەسىدە سۆزلىنگ.
- ۲- درس متنى دەگى يىنگى سۆزلرنى تختهگە يازىنگ.
- ۳- خط يازىشدا گپ بېلگى لىرىنى اۋز جايىگە قۇيىش بارەسىدە ايتىنگ.
- ۴- درس متنى دەگى حكاية نىنگ نتيجهسى بارەسىدە سۆزلىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- درس متنى نى اۇقىب، يازىنگ.
- ۲- درس متنى دەگى سۆزلرنى دفترلىرىنگىزگە يازىنگ و هر يىرى بىلن گپ توزىنگ.
- ۳- خط فايدهلىرى بارەسىدە گروپلىرىنگىزدە سۆزلىشىنگ.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، درس متنى نى اۇقىب، يازە آلەدىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلر، درس متنى دەگى يىنگى سۆزلر بىلن گپ توزە آلەدىلرمى؟
- ۳- اۇقووچىلر، خط فايدهلىرىنى بىلىب دىلرمى؟
- ۴- اۇقووچىلر، حكاية نتيجهسىنى بىلىب دىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

اوزاقده بۇلگن اينى- آغهلىرىنگىزگە ايگى سطردهن كۇپراق بىر خط يازىنگ.

قىرق آلتىنچى درس

ھدف: قووناق یشش يۇللارینی بىلیش، قىزىقرلى حکایه لرنى اۇرگنېب، اونگه

قىزىقىش.

۱- صنفداش لرینگىزنى، قندهى کولديره سىز؟

۲- قووناق یشش باره سیده سۆزلەى آله سىزىمى؟

۳- قىغونینگ ضررلىرى باره سیده سۆزلەى آله سىزىمى؟

توران نینگ تاووغى

توران بىلن تۆره صنفداش اېدىلر. بىر كونی توران،
مكتب گه كېلمەدى. اېرتەسى تۆره، توران نینگ حالینی
سۆرهش اوچون اونینگ اویى گه باردی. قره سه، توران نینگ

كۆزلىرى دە ياش و قىغولى كۆرىنەدى. تۆرە، توران دن
سۆرەدى: نىمە اوچون كۆزلىرىڭ ياشلى و اۆزىڭ قىغولى
كۆرىنەسن؟

توران: مېنىڭ تاووغىم اۆلدى، شونىڭ اوچون
يىغلەي من، دېدى. تۆرە، اونى يوپەتەش اوچون ايتدى:
مېنىڭ يىخشى كۆرەدىگن قۇزىچەم اۆلدى، يىغلمەدىم.
سېن بىر تاووق اوچون مونچە يىغلەي سنى مى؟

توران اچىنىپ، كۆز ياشى بىلن تۆرەگە جواب بېردى:
سېنىڭ قۇزىچەڭگ يومورتقە بىرر اېدى مى؟ مېنىڭ
تاووغىم كۈنىدە بىر يومورتقە بېردى. اى، تاووق جانىم،
تاووق جانىم، دېپ يىغى سنى نى كوچەيتىردى.

* * *

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- اۇقووچىلارنىڭ قووانچى اوچون شونگە اۇخشاش حكايلەرنى اۇقووچىلارگە ايتىڭ.
- ۲- درس متنى دەگى يىڭى سۆزلەرنى تخته گە يازىپ، اۇقووچىلارگە بىلدۈرىڭ و يازدۈرىڭ.
- ۳- ايگى اۇقووچىنى صنف الدىگە چارلىپ، توران بىلەن تۈرەنىڭ سۆزلەرنى تەمىلى شەكلدە ايتتىرىڭ.

عزيز اۇقووچىلار!

- ۱- يىڭى سۆزلەرنى بىلەن گەپ تۈزىڭ.
- ۲- ھەر بىرىڭىز اۋرىنىڭىزدەن تۈرىپ، تۈرە بىلەن توراننىڭ سۆزلەرنى حكايلە قىلىڭ.
- ۳- درس متنىنى اۇقىپ، يازىڭلار.
- ۴- ھەركىم، شونگە اۇخشاش حكايلەنى بىلسە، باشقەلەرگە ايتىپ بېرىسەن.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلار، تەن دەگى حكايلەنى ايتە آلەدىلەرمى؟
- ۲- اۇقووچىلار، تەن دەگى يىڭى سۆزلەرنى تخته گە يازە آلەدىلەرمى؟

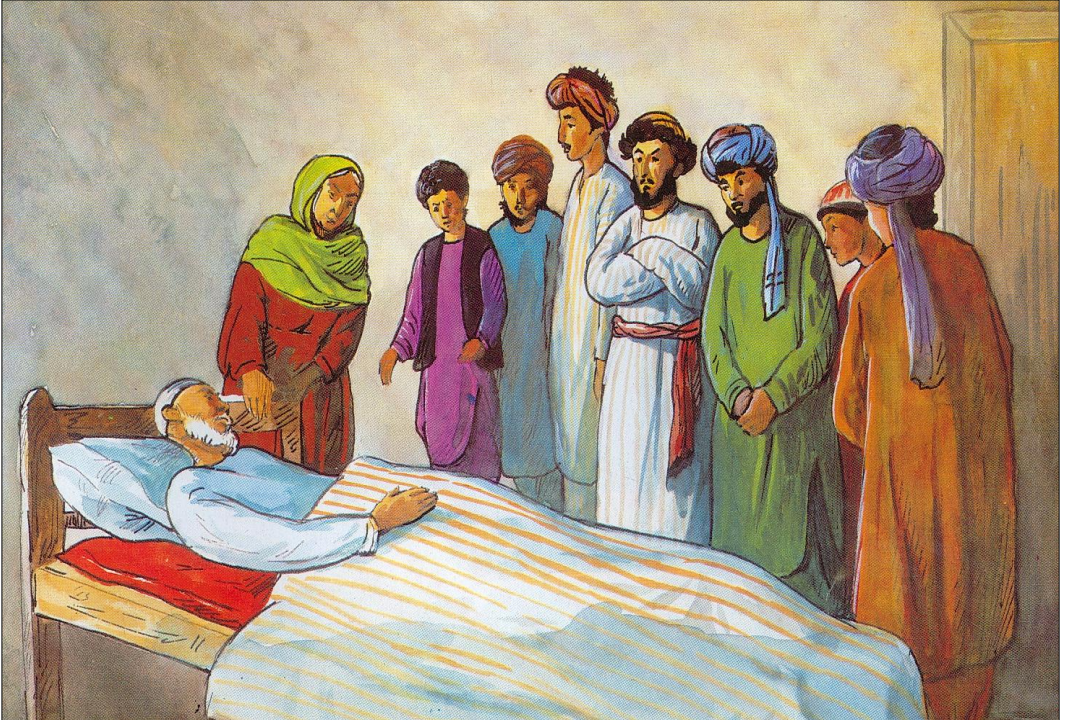
اوى تاپشيريغى:

درس متنىنى اۇقىڭ و تۈرەنىڭ گەپلەرنى تاپىپ، دفتەرلىرىڭىزگە يازىڭ.

قىرق يېتىنچى درس

ھدف: مېۋەلى درختلارنىڭ حاصلنى كۆپەيتىش يۇللىرىنى بىلىش.

- ۱- قىسى گېنىڭ ئاخىرىگە سۇراق بېلگىسى قۇيىلەدى؟
- ۲- ئاتە نصىحتىگە قولاق سالىش فايدهلىرىنى ايتىڭ.
- ۳- گې، نېمەدىن تۈزىلەدى؟

عقللى باغبان

بىر باغبان نىڭ يېتىۋاتقان باراۋىدى. اولارنىڭ بىرچەسى
ايش ياقمىس كىشىلەر اېدىلەر. بىر كۈنى باغبان كىسل بۇلدى.
او، اۇغىللىرىنى الدېگە چقىرىپ، اولرگە ايتدى: اۇغىللىرىم،
مېنىڭ عمرىم ئاخىرىگە يېتىگە اۇخشەيدى. اۇلمسىمدىن
الدىن سىزلرگە بىر سۆزنى ايتىشىم كېرەك. باغدە مېۋەلى

درختلر توبيگه بير كؤزه آلتين كؤمگن من. اؤلگنيمدن
سؤنگ، اونی تاپيب، بؤليب آلينگلر.

نېچه كون اؤتگندن سؤنگ، باغبان اؤلدى. اؤغيللرى
باغنينگ برچه مېوهلى درختلرى نينگ تويىنى كاولب
قازديلر. لېكن، آتەلرى آيتگن آلتينلى كؤزهنى تاپەالمەديلر،
اما شو يىل باغنينگ مېوهلى درختلرى شونچە كؤپ حاصل
بېردى كه باغباننينگ اؤغيللرى آلگن حاصللريدن باى
بؤلديلر.

باغباننينگ اؤغيللرى آتەلرى سؤزى نينگ معناسىنى
توشونديلر. عقللى باغباننينگ مقصدى باغدهگى مېوهلى
درختلر نينگ تويىنى بؤشه تيش اېكن.
باغبانلر، هر يىلى درختلر توبىنى بؤشه تيشلرى كېرەك
دير.

* * *

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- عقللى باغبان نىڭ حكاية سىنى اۇقووچىلرگە ايتىپ، نتيجه سىنى بىلدىرىنگ.
- ۲- نېچە سۇراق گپنى تخته گە يازىپ، سۇراق بېلگى سىنى اۇقووچىلرگە توشونتىرىنگ.
- ۳- درس متنى نىڭ يىڭى سۆزلىرىنى تخته گە يازىپ، اۇقووچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- قويىدەگى گپلرنىڭ بۇش جايلىرىنى تۇلدىرىنگ:
- بىر باغبان نىڭ بار اېدى.
- نېچە كۈن اۋتگندىن سۇڭ اۋلدى.
۲- قويىدەگى ھەر بىر سۆز بىلەن گپ تۈزىنگ:
- اۋغىل، ايش ياقمىس، باغبان، مېۋەلى، درختلر، دھقان.
۳- قويىدەگى متن نېچە سۆزدىن تۈزىلگەن؟ تخته گە ايرى-ايرى يازىنگ:
- شو يىل باغ نىڭ مېۋەلى درختلىرى شونچە كۆپ حاصل بېردى كە باغبان نىڭ اۋغىللىرى آلگەن حاصللىرىدىن باي بۇلدىلر.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلر، درختلر تۈبلىرىنى بۇشەتەش فايدهلىرىنى بىلىپ دىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلر، درس متنىنى اۋقىب، يازە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

- قويىدەگى گپنى دفترلىرىڭىزگە يازىنگ:
برچه بدبختلىكلىرىڭىزنىڭ آنەسى، تىبلىك و آتەسى، قۇرقاقلىك دىر.

قىرق سگىزىنچى درس

ھەدەف: يالغان ايتىش نىنگ يامانلىقىنى اۇقۇوچىلرگە بىلدىرىپ، اولرنى تۇغرى سۇزلى قىلىپ تربىەلش.

- ۱- يالغان و چىن سۇزنى اجرەتە آلەسىزمى؟
- ۲- يالغانچى دەپ، كىمنى آیتەدىلر؟ يالغانچى كىشى بارەسىدە سۇزلەى آلەسىزمى؟
- ۳- يالغانچى كىشى بارەسىدە بىرار حكاىەنى بىلسىنگىز، آيتىنگ.

يالغانچى چۇپان

اۇتگن زمانلردە بىر يالغانچى چۇپان بار اېكن. او، قۇى باقىب يورگن پىتىدە، بىر كونى بىر تپەنىنگ اوستىگە چىقىپ، قىشلاققە قرەب يالغاندن بوندەى شاقىن سالىبدى:

"ھى مردم، بۇرى كېلدى، مېنىڭ قۇلىرىمنى يېب
كېتدى!".

آدم لىر يوگورىب، تېپەگە بارىب كۇرسەلەر، بۇرى دن درك
يۇق و چۇپان يالغان آيتگن اپكن.

چۇپان نېچە قتله "بۇرى كېلدى!" دېب ينە مردمنى
الدەبدى. بىر كۈنى چىندن ھەم بۇرى كېلىب، چۇپان نىڭ
قۇلىرىنى يېب، اۇلديرە باشلەبدى. چۇپان تېپەگە چىقىب،
كۇپ "بۇرى كېلدى!" دېب شاوقىن سالىبدى، لېكن
قىشلاقلىكلار: "چۇپان ينە ھەم يالغان آيتىب بىزنى الدەيدى"
دېب، چۇپان نىڭ شاوقىنىگە قولاق سالمىدىلەر.

بۇرى اېسە، نېچە قۇلى و قۇزىنى يېب، بىر نېچە قۇلىنى
اۇلديرىب، يارەلنتىرىب، كېتىبدى. چۇپان يالغان آيتگىدىن
جودە پشيمان بۇلىبدى، لېكن پشيمانلىگى فايدە قىلمىدى.
يالغان چىلىك نتيجهسى انە شۈندەى دىر!

* * *

حرمتلى اۇقۇتوۋچى!

- ۱- كۈپلىكنى بىلدۈرۈچى "لر" قۇشىمچەسىنى يوقارىدەگى متن دىن تاپىپ،
اۋقۇوچىلارگە اۋرگىتىنگ.
- ۲- "لر" قۇشىمچەسى اۆلرگە قۇشىلىپ، اولرنى كۈپلىك اۆلرگە
اۋزگرتىرىشىنى اۋقۇوچىلارگە بىلدۈرىنگ.
- ۳- اۋقۇوچىلارگە يالغانچى چۇپان حكاىەسى نىجەسى حقىدە سۆزلىنگ.

عزيز اۋقۇوچىلار!

- ۱- قويدەگى بىرلىك شكىلدەگى اۆلرنى "لر" قۇشىمچەسى بىلن كۈپلىك
شكىلدەگى اۆلرگە اۋزگرتىرىنگ:
- تاش، مەكتەپ، قۇي، اۆت، آدم.
- ۲- قويدەگى گپنىڭ سۆزلىرىنى ايرى-ايرى يازىنگ:
- چۇپان، يالغان اۆتگىدىن كۆپ پشيمان بۆلىدى.
- ۳- قويدەگى ھەر بىر سۆز بىلن گپ تۈزىنگ:
- نېچە، قۇزى، قىشلاق، شاوقىن، بۇرى.

سىنىش:

- ۱- اۋقۇوچىلار، يالغان چىلىك يامانلىگىنى بىلىپدىلمى؟
- ۲- اۋقۇوچىلار، بىرلىك كۈپلىك شكىلدەگى اۆلرنى اجرەتە آلدەدىلمى؟

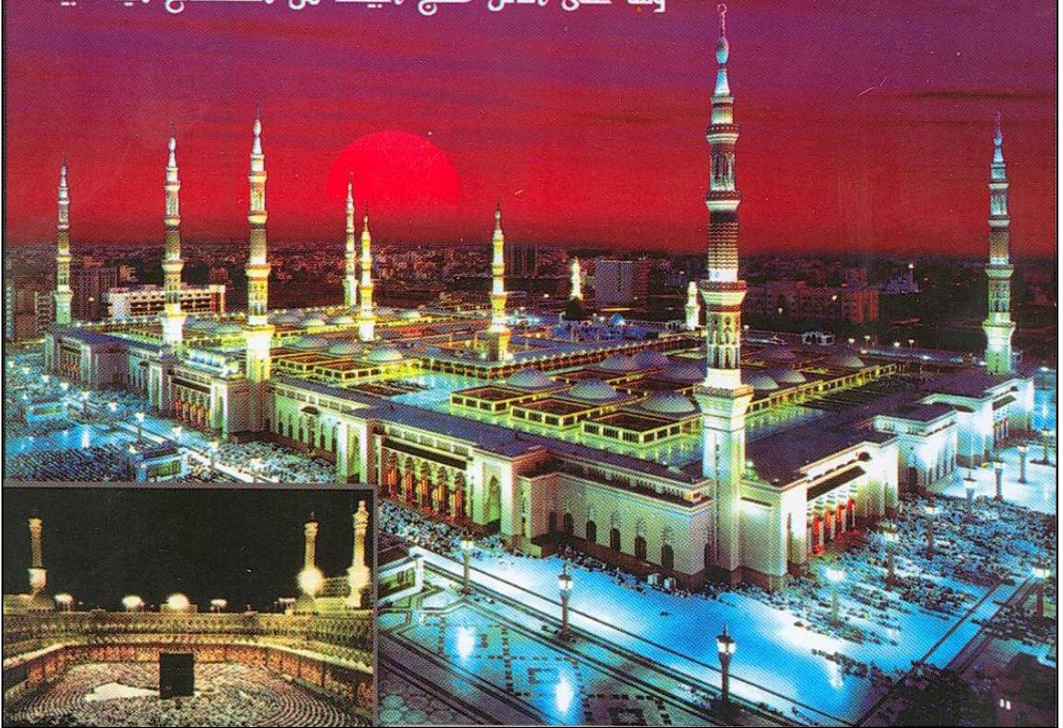
اوى تاپشيريغى:

- قويدەگى گپلرنى دفتىرلىنگىزگە يازىنگ:
- چۇپان، تېپەگە چىقىپ، "بۇرى كېلدى" دېپ، شاوقىن سالىدى. لېكىن، قىشلاقلىكلەر:
"چۇپان يەنە ھەم يالغان اۆتتەپ، بىزنى الدەيدى" دېپ، چۇپان نىڭ شاوقىنىگە قولاق
سالمىدىلەر.

قیرق تۇقیزینچی درس

هدف: پیغمبریمیز حضرت محمد ﷺ باره سیده معلومات تاپیش.

- ۱- پیغمبریمیز نینگ آت لری نی بیله سیزمی؟
- ۲- پیغمبریمیز نینگ آته، آنه و بابالری آت لری نی بیله سیزمی؟
- ۳- بی بی حلیمه باره سیده معلومات بیره آله سیزمی؟

محمد ﷺ

حضرت محمد ﷺ اسلام دینی نینگ پیغمبری دیر.
پیغمبریمیز نینگ آته لری عبدالله، بابالری عبدالمطلب، آنه-
لری بی بی آمنه و سوت بیریپ کته قیلگن ابنه گه (دایه) لری
بی بی حلیمه دیر.

پیغمبریمیز هنوز توغیلمه‌ی، آتله‌ری، عبدالله و آلتی
یاشگه کیرگن لریده آنه‌لری وفات ایتدی. بو واقعه‌دن
سؤنگ، حضرت محمد ﷺ بابالری نینگ قراویده یشه‌دیلر.
سگیز یاشرلیک لریده بابالری هم وفات ایتدی. اوندن سؤنگ
پیغمبریمیز، ابه‌لری ابوطالب بیلن یشه‌دیلر.

حضرت محمد ﷺ قیرق یاشگه کیرگن لریده الله ﷻ
تامانیدن پیغمبر بؤلدی لر. ۲۳ ییل اسلام مقدس دینی نینگ
یاغدوسی نی عالم‌گه تره‌تیش اوچون جهاد قلیب، ۶۳
یاشلریده وفات ایتدیلر.

* * *

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- پيغمبرىمىز بارەسىدە اۇقووچىلار سويەسىگە يرهشە، معلومات بېرىنگ.
- ۲- پيغمبرىمىزنىڭ آتە، آنە و بابالارى بارەسىدە اۇقووچىلارگە معلومات بېرىنگ.
- ۳- پيغمبرىمىزنىڭ نېچە يىل پيغمبرلىك قىلگن لارى و قرآنكريم قيسى يىللردە نازل بۇلگنى بارەسىدە اۇقووچىلارگە آيتىب بېرىنگ.

عزيز اۇقووچىلار!

- ۱- قويىدەگى بۇش جاي لارنى تۇلدىرىنگ:
- پيغمبرىمىزنىڭ آتەلرى _____ بابالارى _____ آنەلرى _____ و سوت بېرىب كتە قىلگن دايەلرى _____ دىر.
- ۲- قويىدەگى سۇزلار بىلن گپ توزىنگ:
- پيغمبر، دىن، اسلام، كتە، آتە، آنە.
- ۳- قويىدەگى گپنىڭ سۇزلارنى آيرى-آيرى يازىنگ:
- حضرت محمد ﷺ اسلام دىنىنىڭ پيغمبرى دىر.

سىنىش:

- ۱- اۇقووچىلار، پيغمبرىمىز حضرت محمد ﷺ بارەلريدە معلومات بېرە آلەدىلرمى؟
- ۲- درس متننى اۇقىب، يازە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى:

دفترلرنگىزگە يازىنگ:

پيغمبرىمىز قىرق ياشرلىك لريدە الله ﷻ تامانىدىن پيغمبر بۇلدىلر. ۲۳ يىل اسلام مقدس دىنىنىڭ ياغدوسىنى عالمگە ترەتیش اوچون جهاد قىلىپ، ۶۳ ياشدە وفات ايتدىلر.

اېلېگىنچى درس

ھدف: يىخشى يىشش نى اۋر گنىش و اونگە قىز يىقىش.

- ۱- قىسى ايشلر گە قىزىقەسىز؟ كېلەجكده كىم بۇلىش نى خواھلەيسىز؟
- ۲- يىخشى يىشش اوچون نىمەلر كېرەك دىر؟
- ۳- كریم، باي كىشى يىخشى يشەيدى، دېب اۋىلەيدى. سىز قندەى اۋىلەيسىز؟

يىخشى يىشش

اۋقیتووچى، اۋز اۋقووچىلرىدن، بىرمە- بىر سۈرەدى:
قىسى ايشلر گە قىزىقەسىز؟
اۋقووچىلرنىڭ ھەر بىرى بىر يا ايگى ايش نى ايتدىلر.

كرىم، اۇقتووچى نىنگ جوايىگە ايتدى: استاد، مېنىڭ
آتەم باي كىشى دىر. پول و دولتى كۆپ، مېنگە ايش تىلش
كېرەك اېمىس. كېلەجكده آتەم نىنگ دولتى دن فايدەلىىب،
يخشى يشەيمىن.

اكبر، اۇقتووچى نىنگ سۇرايىگە بوندەي جواب بېردى:
حرمتلى اۇقتووچى، مېن كرىم نىنگ سۇزىگە قرشى من. مېن
درس اۇقىب، بىلىم اۇرگىنىش نى خواھلەيمىن، چونكە بىلىمنى
اۇغرى آلىب كېتە آلمەيدى. ابەم نىنگ كۆپ پول و دولتى بار
ابدى، اما بىر كېچە اۇغرى لىر اونىنگ اويىگە كىرىب،
اۇغىل لىرىنى يرەلتىرىب، پول و برچە نرسەلىرىنى آلىب
كېتدى لىر. ابەم شو واقەدن بىر هفتە اۆتمەي كىسل بۇلىب،
نېچە كون آرەسىدە اۆلدى. اوندن سۇنگ، اۇغىل لىرى
آتەلىرىدن قالگن بايلىك اوچون بىر-بىرلىگە قرشى بۇلىب،
دعوا باشلەدىلر. بىر يىل اۆتەر-اۆتمىسدىن آتە مالى دن نشان
ھىم قالمەدى. حاضر ابەم نىنگ بالەلىرى قىين چىلىك دە كون
اۆتكزەدىلر.

مېن بو حالنى كۆرىب، بىلىم و ھىر اۇرگىنىش يۇلى بىلن
يخشى يشش گە عزم قىلدىم.

حرمتلى اۇقۇتۇوچى!

- ۱- اۇقىش، يازىش و مکتب درس لرى فايدەلرینی اۇقۇوچیلرگە توشونتیرینگ.
- ۲- درس متنى دەگی ینگى سۆزلرنى تخته گە يازینگ.
- ۳- اۇقۇوچیلرنى یخشى یشش اوچون بیلیم گە قیز یقتیرینگ.
- ۴- رسم بارەسیدە اۇقۇوچیلردن سؤرهنگ.

عزیز اۇقۇوچیلر!

- ۱- درس دەگی حکایه نى هر بیرینگیز ایرى- ایرى ایتینگ.
- ۲- هر بیر ینگى سۆز بیلن گپ توزینگ و دفترلرینگیزگە يازینگ.

سینش:

- ۱- اۇقۇوچیلر، درس مفهومی نى بیلیدیلرمى؟
- ۲- هر بیر اۇقۇوچى درس حکایه سینى اؤز تیلی بیلن باشقه لرگە ایتیب
ببره آلهدی مى؟
- ینگى سۆزلر بیلن گپ توزه آله دیلرمى؟

اوى تاپشیریغى:

ایكى سؤراق گپ توزیب، دفترلرینگیزگە يازینگ.

اېلىك بىرىنچى درس

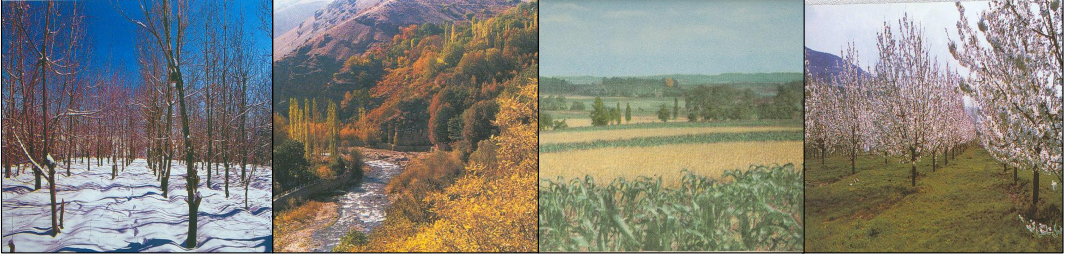
ھەدەف: تۇرت فصلنى اۇقۇۋچىلەرگە بىلدۈرۈش.

۱- كۆكۈم فصلى بارەسىدە مەلۇمات بېرىنگ.

۲- بىر يىل نېچە فصل دىر؟

۳- بىر يىل نېچە آي دىر؟

۴- قىش بارەسىدە مەلۇمات بېرىنگ.

تۇرت فصل

كۆكۈم (بەھار) فصلى: ھەم، ئور و جوزا آيلىرى كۆكۈم فصلى دىر. كۆكۈم فصلى جودە گۈزەل. بو فصلدە دلە و سايلىرى، چىمتال و ادىرلىرى كۆم-كۆك بۆلەدى، خىلمە-خىل گللىرى اچىلىپ، درختلىرى گل لەيدى. ھەم آيىنىڭ بىرىنچى كۈنى، نوروز دىيىلەدى.

ياز فصلى: سەرطان، اسد و سىنبەلە آيلىرى ياز فصلى دىر. بو فصلدە ھوا ايسىق بۇلىپ، اۋرىك (زردآلو)، آلبالو، گېلاس، توت، آلمە، قرە-آلو، سىرىخ آلو، شىفتالو، اوزوم، قاۋون، تىرپوز و باشقە مېۋەلىرى پىشەدى. بادىرىنگ، پمە دىر، كرم، ترە، اسملاق، گندە، گىشىز، كاھو و پىياز مۇل بۆلەدى. بوغداي، ارپە و باشقە دانلىرى ھەم شوفىلە پىشەدى.

كۈز فصلى: مىزان، عقرب و قوس آيلىرى كۈز فصلى دىر. بو فصلدە ياغمىر ياغىپ ھوا سىلەين بۆلەدى، كۆچمەنچى قوشلىرى خىل خىل بۇلىپ، ايسىق راق يىرلىرىگە اوچىپ، كېتە دىلر. درختلىرىنىڭ يىراقلىرى سىرىق، قىزىل و نارنجى رەنگە آلىپ، كۆپ گۈزەل كۆرىنەدى. دىھقانلىرى

اېكىن لىرىنى بوتونلەي اۋرىپ، يىنچىپ، يىغەدىلەر. انسانلار كوز فصلىدە قىش گە كېرەكلى نرسەلەرنى يىغىپ، تيارلەيدىلەر.

قىش فصلى: جدى، دلو و حوت آى لىرىدن عبارت دىر. قىش فصلىدە قار ياغىپ، هوا ساووق بۇلەدى. قار ياغكندە بالەلەر قاردن قاربابا يىسەيدىلەر. موزلنگن يىرلردە سىيرىلمەچاغ (يخمالك) اۋىنەيدىلەر. اگر قىش دە قار كۇپ ياغسە، تاغ و ساي لردە قار تۇپلىپ، ياز دە قارلر اېرىپ، سوو بۇلىپ، دريالر سووي كۇپەيەدى. نتيجه دە، اېكىن چىلىك كۇپ يىخشى بۇلەدى.

حرمتلى اۇقتووچى!

- ۱- اۇقووچىلرگە تۇرت فصل بارەسىدە مفصل معلومات بېرىنگ.
- ۲- اۋن ايگى آى نىنگ اۆلرىنى اۇقووچىلرگە توشونتىرىنگ.
- ۳- بىر يىل نېچە فصل، هر فصل نېچە آى، هر آى نېچە هفته و هر هفته نېچە كۈن دن عبارت ليگى نى اۇقووچىلرگە بىلدىرىنگ.

عزيز اۇقووچىلر!

- ۱- قويدەگى سۇراق لىرىنىڭ جواب لىرىنى تخته گە يازىنگ:
- بىر يىل نېچە فصل دىر؟ آت لىرىنى آيتىنگ!
- بىر فصل نېچە آى دىر؟
- بىر آى نېچە هفته دىر؟
- بىر آى نېچە كۈن دىر؟
- بىر هفته نېچە كۈن دىر؟
- هفته كۈن لىرى نىڭ آتى نى يازىنگ.

سىنش:

- ۱- اۇقووچىلر، يىل نىڭ فصل لىرى، آى لىرى و كۈن لىرى نى بىلىپ دىلرمى؟
- ۲- اۇقووچىلر، هر فصل دە بۇلەدىگن نرسەلر آت لىرىنى آيتە آلەدىلرمى؟

اوى تاپشيريغى: فصللر، آىلر و كۈنلر آتلىرى نى كىتابچەلرىنىڭگە يازىنگ.

معارف ترانه‌سی

عرفان شعاریمیز علم اعتباریمیز
دانش نی اؤرگنیشش کؤپ افتخاریمیز
بیز دانش اهلی میز تعلیم شعاریمیز
فن بیرله یشنه‌گهی اوشبو دیاریمیز
علم اؤرگنیش اوچون سعی و عمل قیلیب
بیز آلغه باره میز خدمتگه اینتیلیب
بیز دانش اهلی میز تعلیم شعاریمیز
فن بیرله یشنه‌گهی اوشبو دیاریمیز
تعلیم ابرورگهر تعلیم چوتاج سر
هرکیمسه‌نی بیلیک مقصدگه یبتکیزر
بیز دانش اهلی میز تعلیم شعاریمیز
فن بیرله یشنه‌گهی اوشبو دیاریمیز
مردانه ایش قیلینگ بؤلگی سیز اهل فن
یشنر بوگون وطن علم و عمل بیلن
بیز دانش اهلی میز تعلیم شعاریمیز
فن بیرله یشنه‌گهی اوشبو دیاریمیز

(غلام سخی وکیل زاده اندخویی)

اۋزېك تىلى

ايگىنچى صنف درسلىك كىتابى

سۈزلىك (لغتنامه)

عائىلەدەگى ھەر بىر اۋغىل يا قىزگە ياشى كىتەرەق قىزىنىڭ نىسبىتى	- آپە:
و لىقى، كىتە خواھەر.	- آرقلەلى:
بىلن، وسىلەسى بىلن.	- آز :
كەم، اندك.	- آز-آز :
كەم-كەم.	- آغە (آغا):
عائىلەدەگى ھەر بىر اۋغىل يا قىزگە ياشى كىتەرەق اۋغىل نىنىڭ	- آيلىك:
نىسبىتى و لىقى. حاضر اكە دىپلەدى.	- اتفاق سىز:
معاش، تنخواه.	- اجرەتلىق:
بېي اتفاق.	- اوچرەتلىق:
آيىرماق، جدا قىلماق.	- اسرەتلىق:
دچار بۇلماق، ملاقات قىلماق.	- آنىق:
سقلەتلىق، محافظت قىلماق.	- آنىقلىق:
واضح، دقيق، شېھەسىز.	- اولكىن:
واضح قىلماق، روشن قىلماق.	- اولكە:
بويوك، كىتە.	- اولوس:
يورت، مەملىكەت، كىشور، وطن.	- اولوغ:
اېل، مردم، خلق.	- اون:
بويوك، كىتە، محترم.	- اونداو :
تاووش، سېس، صدا.	- اونداو بېلگى سى:
ندا.	- اونلى:
ندا علامتى (!).	- اونوتماق:
تاووشلى، سېسلى، صدادار.	- اورتاق:
اېسدىن چىقارماق.	- اورمان:
دۇست، آشنا، رفيق.	- ايچمەك:
جىنگل.	- ايچمەك:
ايچماق.	- ايچىملىك:
ايچەدىگىن نرسە، ايچىملىك.	- آيرى:
ايچىلەدىگىن نرسە (چاى، سوو، فانتا و ...).	- آيرى - آيرى:
عليحده، جدا.	- ايناق:
عليحده - عليحده، جدا - جدا.	- اينتىلماق:
دۇست، صميمى.	- اينى:
كۇشش قىلماق، تلاش قىلماق.	- اينى - آغە:
او كە.	
او كە - او كە.	

خەرس.	- ايىق:
بالە نىنگ ۈنەسىدن ۈزگە سوت بېرىپ، باقەدىگن عىال.	- ۈنە گە:
ياد، حافظە، ھوش، خاطرە.	- ۈپس:
كشت، ۈپكىلگن.	- ۈپكىن:
خەم قىلماق، كچ قىلماق.	- ۈپگماق:
اولوس، مردم.	- ۈپل:
رام، اھلى.	- ۈپل:
ادا قىلماق، اجرا قىلماق.	- بجرماق:
ھەمە، بوتونلەى.	- بپرچە:
ۈلدىن، ۈلگىرى، قدىم.	- بورون:
ۈلدىنگى، قدىمگى.	- بورونغى:
خالى.	- بۇش:
بند، ھجا.	- بۇغىن:
مفرد.	- بىرلىك:
وحدت، اتفاق.	- بىرلىك:
نشانه، علامت.	- بىلگى:
نشانى قىلماق، مشخىس قىلماق.	- بىلگى لماق:
سېس، صدا، آواز.	- تاووش:
مكتەب اسبابلىرىنى قۇيەدىگن بكس يا تلىچە.	- تبراى (تبراغ):
نشر قىلماق، منشىر قىلماق.	- ترەتماق:
كام.	- تنگلەى:
سىلماق، انتخاب قىلماق.	- تنلماق:
ھەر نواع، ھەر خىل.	- تورلى (تورلوك):
خىلمە - خىل، ھرقسم.	- تورلى - تورلى:
خىلمە - خىل، رنگارنگ، ھەر خىل.	- تورلى - تومن:
تمام بۇلماق، اداگكە يېتماق.	- توگەماق:
بىركون ۈلدىن، بو كوندن ۈلدىنگى كون.	- توناكون:
يىغىلماق، جمع بۇلماق.	- تۇپلنماق:
تۇخش، حركت سىزلىك، توقف.	- تۇختاو:
كامە، وىرگول.	- تۇختاو بىلگىسى:
مانع.	- تۇسىق:
آرام، ساكن، حركت سىز، آسودە.	- تىنچ:
صلح، آراملىك.	- تىنچلىك:
تېلبە، دېوانە.	- تېنتك:
اطراف، گرداگرد.	- تېگرەك:
خىر.	- ثواب:
خىرلى.	- ثوابلى:
كۇپ، معمول دن آرتىق.	- جودە:
اسلام يۇلىدە كورەشىش.	- جھاد:

- چىمتال: چىملى يېر، اۇتلاق، چىمزار.
- چۇل: صحرا، دشت.
- چۇنتىك: كېسە.
- چۇلاق: آياق يا قۇلى معيوب يا سىنىق، شل، كچل.
- چىرايلى: گۈزەل، مقبول، زىيا.
- چىزماق: تارتماق، قلم بىلن ئىشانە، خط يا رسم قىلماق.
- چىن: تۇغرى، راست.
- چىن يۈرەكەن: يۈرەكەن، تىگىدەن.
- چىكىماق: تارتماق، حس قىلماق، سېزماق.
- چىكىماق: دود (توتون) يا گەردەن فايدەلنماق، سگرت يا ناس و باشقە شۈنگە آخشش نرسەلر استعمال اوچون آيتىلەدى، سگرت چىكىماق.
- دلە: دشت، اپكىن زار.
- دوچ كېلماق: روبرو كېلماق، اوچرەماق.
- توزماق: تيارلماق، يسەماق.
- سۇراق: سوال.
- سۇراق بېلگىسى: سوال علامتى (؟).
- سۇراقلى: سوالىيە.
- سۇز: سخن، كلام.
- سۇز: لغت، كلمە، بىردەن كۇپراق حرفدەن يسىلگەن معنالى لغت.
- سۇقىر: كۇر، كۇزى كۇرمەيدىگەن.
- سۇنگ: كېيىن، بعد.
- سىنگىل: عايلەدەگى ھەر بىر قىز و اۇغىلگە ياشى كىچىكراق قىزىنىگە.
- سىبىتى و لىقى: نىسبىتى و لىقى.
- سىوماق: يىخشى كۇرماق.
- شاوقىن: بلىند سېس، فرىاد.
- سىنفداش: ھەم سىنف.
- عايلە: خانوادە، فامىل.
- عزم: قصد، نىت.
- غاو: تۇسىق، مانع.
- قاپلان: پلىنگ.
- قرشى: روبرو، مقابل، ضد.
- قوولماق: خوش بۇلماق، خورسند بۇلماق.
- قوولتىرماق: خوش قىلماق، خورسند قىلماق.
- قوياش: گونش، آفتاب.
- قوبى: پايىن، زىر، آست.
- قۇللەنە دىگەن: ايشلەنە دىگەن، فايدە لىنە دىگەن.
- قۇللەنماق: ايشلەنماق، فايدە لىنماق.
- قىزىقماق: علاقە آلماق، توجە قىلماق.
- كىسل: ساغ بۇلمەگەن كىشى، مريض، ناجۇر.

ساق سىزلىك، مريضلىك، ناچۇرلىك.	- كىسلىك:
قوت.	- كوچ:
قوتلى، بقوت.	- كوچلى:
خزان.	- كوز:
كولىدېرىگىن نرسە، كولىش گە لايىق.	- كولىگولى:
يىردىن آرتىق، جمع.	- كۈپلىك:
كۈپچىلىك.	- كۈپلىك:
سىزى.	- كۈكت:
۱- بهار، ۲- سىرسىز.	- كۈكلىم:
خاطر جمع.	- كۈنگىلى تۇق:
يۈرەك، خاطر.	- كۈنگىل (كۈنگۈل):
كېيىلەيدىگىن نرسە، لباس.	- كىيىم:
كېلەجەك، آيندە.	- كېلگۈسى:
بۈگۈندىن انچە كېيىن كېلەيدىگىن كۈنلەر، آيلەر، يىللەر، آيندە	- كېلەجەك:
اوزونلىقى و اېنىدىن جۈدە كۆتە، وسىيە، ھەرتامانلىمە.	- كېنگ:
جەملە، نېچە سۆزدىن تۈزىلگەن.	- گې:
چىرايلى، زىيا، مقبول.	- گۈزەل:
فكاهى، كىچىكىنە، كۈلگۈلى ھەزلىتىن.	- لطفە:
مىھنىتىش، زىھنىتىش.	- مىھنىت سېۋىر:
۱- قېۋىل، ۲- ھەدەف.	- مىنظۇر:
يىخ.	- موز:
ساۋۇقدىن قاتماق، يىخلىماق.	- موزلىماق:
پىشك.	- موشۇك:
اېرتىنگى يىمكى، اېرتىنگى چاى- نان و تورلى اېچمەك- يىمەك.	- ناشتا:
بۇغىن، تەلفۇز چاغىدەگى سۆزلەرنىڭ ھەر بىرى بۇغىنى.	- ھەجە:
كەمەك، يارلىغ.	- ياردەم:
كەمەك قىلماق.	- ياردەملىشماق:
تابىستان.	- ياز:
خەت ياكى يازۇۋ، ماقالە، ھەكايە يازەيدىگەن كىشى نويىسىندە.	- يازۇۋچى:
نور، يارۇغلىك.	- ياغدۇ:
دەشمەن.	- يەۋ:
اېل بۆلمەگەن ئادەم، ھەيۋەت، دەرەخ و اۋتۇر، ھەشى.	- يەۋايى:
يەكە، تەنھە.	- يەلغۇز (يەلغىز):
سىز.	- يىشلى:
ارسالان، شىر.	- يۇلېرس:
قوشلار و بەئزى ھەيۋەتلەرنىڭ تەخمى، غەلە.	- يەمۇرتقە:
ھەمراھ، ھەمسەفەر.	- يۇلدەش:
يېمەك.	- يېمەك:
غەدا، تەعام.	- يېمەك: